

การฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยในนวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง คดีเปลงม ของวินทร์ เลียววาริณ

ธงชัย แซ่เจี๋ย*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประเทศไทย

The Revival of the Memory of the Free Thai Movement in Win Lyowarin's Detective Novel *The Old Brassiere Case*

Thongchai Sae-Chia*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University, Thailand

Article Info

Academic Article

Article History:

Received 5 January 2026

Revised 22 March 2026

Accepted 8 April 2026

คำสำคัญ

ความทรงจำ

เสรีไทย

นวนิยายสืบสวนสอบสวน

Keywords:

memory,

Free Thai movement,

detective novel

* Corresponding author

E-mail address:

thongchia@webmail.npru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษานวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *คดีเปลงม* ของวินทร์ เลียววาริณ ในฐานะที่เป็นสื่อความทรงจำวัฒนธรรม โดยมุ่งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความทรงจำเรื่องเสรีไทยในวรรณกรรมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมความทรงจำดังกล่าว รวมทั้งกลวิธีที่ใช้ในการนำเสนอความทรงจำนั้นด้วย ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอภาพเสรีไทย 2 ลักษณะ คือ เสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ และเสรีไทยเป็นผู้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ นอกจากนี้ การฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยดังกล่าวมีนัยสอดคล้องกับบริบทวิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 ด้วย

Abstract

The Old Brassiere Case, a detective novel by Win Lyowarin, is examined in this article as a medium of cultural memory. This article's objective is to examine the connection between the memory of the Free Thai movement mentioned in the novel and the surrounding backdrop. The findings indicate that this novel depicts the Free Thai movement in two ways: the movement that solves the nation's crisis and the people who suffer as a result. Furthermore, the revival of the memory of Free Thai is consistent with the post-2007 Thai political situation.

1. บทนำ

สงครามโลกครั้งที่สองเป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2482-2488 ประเทศไทยได้เข้าสู่ภาวะสงครามปลายปี พ.ศ. 2484 เมื่อญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกในหลายจังหวัดเพื่อเป็นทางผ่านไปสู่ประเทศพม่าและอินเดีย การสู้รบระหว่างกองทัพญี่ปุ่นและฝ่ายสัมพันธมิตรในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อผู้คนและบ้านเมืองเป็นวงกว้าง กลุ่มบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของสยามในช่วงเวลาดังกล่าว คือ เสรีไทย

ในอดีตเสรีไทยมักได้รับการอธิบายในฐานะที่เป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สอดคล้องกับปรากฏการณ์ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่เกิดขึ้นทั่วไปในดินแดนประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเวลาดังกล่าว บทบาทสำคัญของเสรีไทยคือการติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อหวังผลทางการเมืองระหว่างประเทศในการเจรจาปัญหาเรื่องเอกราชและอธิปไตยของชาติไทยหลังสงคราม¹ ดังตัวอย่างในงานของแถมสุข นุ่มนนท์² อัญชลี สุขดี³ หรือ John B. Haseman⁴ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การอธิบายดังกล่าวไม่ช่วยให้เข้าใจเสรีไทยมากนัก เนื่องจากการอธิบายขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นในไทยที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและสลายตัวไปเมื่อสงครามยุติลง อีกทั้งในความเป็นจริงผู้เข้าร่วมเสรีไทยส่วนใหญ่จัดตั้งโดยระบบราชการ มิใช่การผลักดันจากความเกลียดชังหรือความโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่นเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค กอปรกับคนไทยไม่ได้เคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นอย่างจริงจังเพราะไม่มีทัศนคติหรือปฏิกิริยาต่อต้านคนต่างชาติอย่างรุนแรง อันเป็นผลจากการไม่มีประสบการณ์เลวร้ายจากการยึดครองดินแดนของประเทศเจ้าอาณานิคม นอกจากนี้ การบุกรุกของกองทัพญี่ปุ่นก็มิได้ใช้นโยบายหรือมาตรการรุนแรงกับคนไทย เพียงแต่ต้องการควบคุมเฉพาะรัฐบาลเพื่อให้ความร่วมมือและช่วยเหลือญี่ปุ่นในช่วงสงคราม ด้วยสภาพการณ์ที่กล่าวมาทำให้การเคลื่อนไหวของเสรีไทยจำกัดวงอยู่เพียงเฉพาะหมู่คนที่ได้รับการศึกษาที่ค่อนข้างสูงทั้งในและนอกระบบราชการ⁵

หากพิจารณาว่า เสรีไทยมิได้สลายตัวเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองยุติลงแล้ว หากแต่สลายตัวเมื่อคณะรัฐประหาร พ.ศ. 2490 ดำเนินการกวาดล้างฐานอำนาจทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์ อย่างถอนรากถอนโคน ขบวนการเสรีไทยก็คือผลจากความขัดแย้งทางการเมืองภายในของสยามในช่วงเวลานั้นซึ่งจำแนกตามกลุ่มการเคลื่อนไหวได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกษัตริย์นิยม และกลุ่มปรีดี พนมยงค์ กลุ่มการเมืองทั้งสองกลุ่มนี้เป็นแกนนำของเสรีไทยโดยต่างมุ่งหวังที่จะโค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามเพื่อขึ้นสู่

¹ สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, "ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2481-2492" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), 1.

² แถมสุข นุ่มนนท์, *เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2521), 111-112.

³ อัญชลี สุขดี, "ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484-2488)" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), 2.

⁴ John B. Haseman, *The Thai Resistance Movement During the Second World War* (Illinois: Center for Southeast Asian Studies, 1978), 1-4.

⁵ สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ, "ขบวนการเสรีไทยกับการเมืองภายในของไทยระหว่าง พ.ศ. 2481-2492," *วารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา* 5, ฉ. 1, (2531): 41-45.

อำนาจ เสรีไทยจึงกลายเป็นฐานอำนาจของการต่อสู้ทางการเมืองในระบบรัฐสภาทั้งในระหว่างสงครามโลกและหลังจากสงครามยุติลง เมื่อฝ่ายปรีดี พนมยงค์ได้รับชัยชนะและสามารถจัดวางกติกาการเมืองในระบบรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2489 สำเร็จ รัฐบาลปรีดี พนมยงค์กลับต้องเผชิญกับแรงต้านทานและการท้าทายจากทั้งกลุ่มกษัตริย์นิยมและจอมพล ป. พิบูลสงครามผ่านการผั่นกำลังทำรัฐประหารล้มรัฐบาลปรีดี พนมยงค์ เมื่อปี พ.ศ. 2490 เมื่อหมดอำนาจ กลุ่มของปรีดี พนมยงค์ก็ถูกทำลายอย่างรุนแรงภายหลังพยายามต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อปี พ.ศ. 2492 อันเป็นจุดที่ทำให้ขบวนการเสรีไทยสลายตัวอย่างแท้จริง⁶ กล่าวได้ว่าเสรีไทยมิได้มีบทบาทเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเท่านั้น หากแต่ยังคงเคลื่อนไหวอยู่เสมอแม้เมื่อสงครามได้สิ้นสุดลง ก่อนที่ในเวลาต่อมาจะสลายตัวลงเพราะการเมืองภายในของสยาม

ในภาวะสงครามที่กล่าวข้างต้น แม้นักประพันธ์จากประเทศต่าง ๆ ในสมัยนั้นจะประพันธ์เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามโลกไว้เป็นจำนวนมาก ทว่าในประเทศไทยกลับไม่ค่อยพบวรรณกรรมที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวและบันทึกเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่สองไว้ ประคอง เจริญจิตรกรรม เสนอข้อสันนิษฐานว่า เหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องมาจากสาเหตุสองประการ หนึ่ง คือ การประกาศใช้ภาษาไทยแบบใหม่ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายปฏิวัติวัฒนธรรม ทำให้นักประพันธ์ไทยในขณะนั้นแสดงท่าทีต่อต้านถึงขั้นหยุดเขียนหนังสือ สอง คือ กองทัพอากาศให้สิ่งพิมพ์ของไทยเสนอแต่เรื่องราวที่เป็นประโยชน์ต่อกองทัพอากาศ ทำให้นักประพันธ์ต่างพากันไม่เขียนเรื่องราวพาดพิงถึงสงครามโลกครั้งที่สอง ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมไทยที่กล่าวถึงสงครามโลกครั้งที่สองส่วนมากจึงประพันธ์ขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงแล้ว ทั้งวรรณกรรมที่ใช้สงครามโลกครั้งที่สองเป็นเหตุการณ์หลักในการดำเนินเรื่อง และวรรณกรรมที่ใช้สงครามโลกครั้งที่สองเป็นส่วนประกอบเพียงบางส่วนของเรื่อง⁷

ในแง่เนื้อหาของวรรณกรรมไทยที่กล่าวถึงสงครามโลกครั้งที่สอง อิงอร สุพันธุ์วนิช กล่าวหาว่าเรื่องพื้นฐานที่วรรณกรรมกลุ่มนี้กล่าวถึงเป็นส่วนมาก คือ การเข้ามาเมืองไทยของกองทัพอากาศและการทิ้งระเบิดของฝ่ายสัมพันธมิตร เพราะทำให้เกิดภาวะสงครามอันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคม รองลงมาคือบริบทสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว เช่น เหตุการณ์น้ำท่วม พ.ศ. 2485 และนโยบายปฏิวัติวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม นอกจากนี้ ที่พบเป็นส่วนน้อยแต่ก็มีวรรณกรรมไทยกล่าวถึงบ้างคือเรื่องเสรีไทย⁸ กล่าวได้ว่า วรรณกรรมไทยที่กล่าวถึงสงครามโลกครั้งที่สองมีเนื้อหาหลากหลายขึ้นอยู่กับจุดเน้นของผู้ประพันธ์แต่ละคน

แม้เสรีไทยจะได้รับการกล่าวถึงในวรรณกรรมเป็นส่วนน้อยดังที่กล่าวไปแล้ว แต่ในสื่อร่วมสมัย โดยเฉพาะในวัฒนธรรมสกรีน (screen culture) ได้นำเสนอภาพของเสรีไทยอย่างหลากหลาย แม้โดยทั่วไปจะปรากฏภาพนักการเมือง นักการทูต ปัญญาชน เจ้าหน้าที่รัฐ แต่ขณะเดียวกัน ความทรงจำพื้นถิ่นก็ทำให้

⁶ เรื่องเดียวกัน, 61.

⁷ ประคอง เจริญจิตรกรรม, “วรรณกรรมไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2,” *วารสารธรรมศาสตร์* 17, ฉ. 2 (มกราคม 2534): 7.

⁸ อิงอร สุพันธุ์วนิช, “สังคมไทยสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวรรณกรรมประวัติศาสตร์,” ใน *ร.ศ. 160 ไชยสิทธิ์เสรีไทยที่ศาลายา*, บรรณาธิการโดย จิราธร ชาติศิริ (นครปฐม: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559), 48-49.

ภาพของเสรีไทยเป็นได้ทั้งผู้มีฐานะในท้องถิ่นต่าง ๆ สามัญชน หรือแม้กระทั่งผู้หญิง ทำให้ความรักชาติของเสรีไทยมิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นอกจากนี้ ความทรงจำพื้นถิ่นยังทำให้ภาพของเสรีไทยได้รับการนำเสนอในฐานะผู้ร้ายและผู้แพ้วัย⁹ กล่าวได้ว่า ภาพของเสรีไทยที่ได้รับการนำเสนอทั้งในวรรณกรรมและวัฒนธรรมสกรีนมีลักษณะไม่เป็นเอกภาพและเอื้อให้เกิดการตีความที่แตกต่างหลากหลาย

เมื่อทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาวรรณกรรมซึ่งนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยและสงครามโลกครั้งที่สอง พบว่า งานวิจัยส่วนหนึ่งวิเคราะห์วรรณกรรมไทยกลุ่มดังกล่าวในฐานะเป็นภาพสะท้อนทางสังคมในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง¹⁰ ขณะที่งานวิจัยอีกส่วนหนึ่งศึกษาวรรณกรรมไทยในประเด็นความทรงจำเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยและสงครามโลกครั้งที่สอง กล่าวเฉพาะงานวิจัยในกลุ่มที่สอง หัตถกาญจน์ อารีศิลป์¹¹ ศึกษาการนำเสนอความทรงจำเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่สองในเรื่อง *Chungking Sexpress* ของอนุสรณ์ ติปยานนท์ พบว่า เรื่องดังกล่าวนำเสนอเรื่องความรักระหว่างทหารญี่ปุ่นและหญิงบริการทางเพศเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดลำปางช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ความทรงจำที่นำเสนออยู่ในเรื่องดังกล่าวเป็นความทรงจำบาดแผลของผู้แพ้สงคราม ในขณะที่นัทธนี ประสานนาม¹² ศึกษาการนำเสนอความทรงจำเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่สองในเรื่องสั้น *มอม* ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช และการเดินทางของเรื่องสั้นดังกล่าวสู่วัฒนธรรมสกรีน พบว่า เรื่องสั้น *มอม* พยายามนำเสนอความทรงจำของกลุ่มคนที่รัฐหลงลืมอย่างพลเรือนและทหารผ่านศึก แต่เป็นเพียงการนำเสนอในระดับสัญลักษณ์เท่านั้น ทว่าเมื่อเรื่องสั้นดังกล่าวเดินทางไปสู่วัฒนธรรมสกรีนแล้ว ความทรงจำของกลุ่มคนที่รัฐหลงลืมกลับได้รับการขบขันเพื่อเชิดชูมนุษยธรรม กลายเป็นความทรงจำเทียมที่ทำให้ผู้คนตระหนักถึงความโหดร้ายและความสูญเสียที่เกิดขึ้นในภาวะสงคราม ส่วน ทนพร ตรีรัตน์สกุลชัย และยุสุเกะ โทะมินะเงะ¹³ ศึกษาการนำเสนอความทรงจำสงครามโลกครั้งที่สองในนวนิยายเรื่อง *กระหิงป่าขุนยวม* พบว่า นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างทหารญี่ปุ่นและคนท้องถิ่นในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอนช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ในลักษณะที่สามารถต่อรองและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ขณะที่ผลพวงภายหลังจากสงครามนำพาให้เจ้านาย รัฐ และนายทุน เข้ามารุกรานไล่ล่าแสวงหาผลประโยชน์ จนกลายเป็นการกดขี่เอารัดเอาเปรียบที่สร้างบาดแผลให้กับคนในพื้นที่ยิ่งกว่าสงครามที่เคยเกิดขึ้น กล่าวได้ว่า

⁹ Natthanai Prasannam, "Mnemonic Communities: Politics of World War II Memory in Thai Screen Culture" (PhD diss., University of St Andrews, 2017), 258.

¹⁰ อานรายละเอียดใน ประคอง เจริญจิตรกรรม, "วรรณกรรมไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2," 6-13; และ อิงอร สุพันธุ์วิช, "สังคมไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวรรณกรรมประวัติศาสตร์," 47-63.

¹¹ Hattakarn Areesilp, "Life during wartime and memories of World War II in the Thai novel, *Chungking Sexpress*," *Asian Review* 29, no. 1 (2016): 29-54.

¹² นัทธนี ประสานนาม, *ประพันธ์ศาสตร์ของความหลัง: ความทรงจำวัฒนธรรมกับวรรณกรรมศึกษา* (กรุงเทพฯ: ชุดโครงการเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2562), 171-213.

¹³ ทนพร ตรีรัตน์สกุลชัย และ Yusuke Tominaga, "ความทรงจำสงครามโลกครั้งที่ 2 ในนวนิยาย *กระหิงป่าขุนยวม*," *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* 22, ฉ. 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565): 182-201.

การศึกษาวรรณกรรมไทยในประเด็นความทรงจำเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทยและสงครามโลกครั้งที่สอง
เปิดเผยให้เห็นแง่มุมอันหลากหลายและน่าสนใจ

คดีเปลนหม เป็นนวนิยายสืบสวนสอบสวนในชุดพุ่มรัก พานสิงห์ ของวินทร์ เลียววาริณ และมีเนื้อหา
ส่วนหนึ่งสัมพันธ์กับเสรีไทย นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอเรื่องราวการไขปริศนาเกี่ยวกับ “เปลนหม” หรือ
เสื้อยกรทรวงชั้นในที่ตัดเย็บตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งนักสืบชื่อ พุ่มรัก พานสิงห์ ได้รับว่าจ้างจาก
สมานศรี วีรกูร ให้เดินทางไปรับคืนมาจากไต้หวัน สึกาโมโตะ บุตรสาวบุญธรรมของอดีตประธานบริษัทวาโก้
เมื่อกลับถึงประเทศไทยพบว่าจ้างกลับเสียชีวิตลงแล้ว ทว่าได้มอบหมายงานไว้กับทนายความเพื่อให้หาคืบ
ตามหาลูกของสมานศรีจากเบาะแสเปลนหมและเพื่อน ๆ เสรีไทยที่จะมาร่วมงานศพ อย่างไรก็ตาม ในระหว่าง
การสืบสวนของนักสืบ เสรีไทยหลายคนที่มีมาร่วมงานศพและนักสืบพุ่มรัก พานสิงห์เคยสัมภาษณ์ กลับถูก
สังหารจากบุคคลปริศนา ทำให้เขาต้องไขปริศนาคดีฆาตกรรมไปพร้อม ๆ กับการตามหาลูกของอดีตผู้ว่าจ้าง
ที่เสียชีวิต ปริศนาสองชุดที่ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกันเท่าใดนักกลับเชื่อมร้อยกันด้วยความลับที่ซ่อนอยู่
ในเปลนหมซึ่งนำไปสู่การคลี่คลายปริศนาที่เสรีไทยกุมความลับไว้ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองและทำให้
ภารกิจที่นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ได้รับมอบหมายตั้งแต่แรกคลี่คลายในที่สุด

เมื่อพิจารณาการนำเสนอภาพเสรีไทยใน *คดีเปลนหม* พบว่ามีความน่าสนใจ 4 ประการ ประการแรก
คือ การสร้างให้ตัวละครเสรีไทยที่มีบทบาทในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเล่าถึงบทบาทของตนเอง
ในช่วงเวลาดังกล่าว ในแง่หนึ่ง การเล่าดังกล่าวคือการฟื้นความทรงจำของตัวละครที่มีต่อเหตุการณ์
ในอดีตเพื่อให้ผู้ฟังในเรื่องได้รับรู้ ในอีกแง่หนึ่ง การเล่าดังกล่าวเป็นผลจากการประพันธ์ของผู้ประพันธ์ที่
ฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยให้ผู้อ่านรับทราบ ประการที่สอง บทบาทของเสรีไทยในการเล่าของตัวละคร
และในการเขียนของผู้ประพันธ์ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เฉพาะเหตุการณ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเท่านั้น
แต่ตัวละครเสรีไทยบางส่วนในนวนิยายเรื่องนี้ยังคงมีบทบาทสำคัญในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เช่น เหตุการณ์กบฏวังหลวง พ.ศ. 2492 และวิกฤตต้มยำกุ้ง เป็นต้น ประการต่อมา
มิติด้านเวลาในการนำเสนอภาพเสรีไทยในนวนิยายเรื่องนี้มีนัยสำคัญ กล่าวคือ นวนิยายเรื่องนี้ระบุ
ช่วงเวลาพุ่มรัก พานสิงห์ต้องไขปริศนาภายในเรื่องอย่างชัดเจนว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 10-24
พฤษภาคม 2553 ทั้งที่วรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ในนวนิยายสืบสวนสอบสวนชุดพุ่มรัก พานสิงห์ไม่เคยระบุ
วันเวลาภายในเรื่องมาก่อนนับตั้งแต่ที่ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2546 ประการสุดท้าย การนำเสนอภาพ
เสรีไทยในนวนิยายเรื่องนี้สัมพันธ์กับการวิพากษ์สังคม ทว่ามีความแตกต่างจากการวิพากษ์สังคมในผลงาน
เรื่องอื่น ๆ ในนวนิยายชุดเดียวกัน กล่าวคือ ขณะที่นวนิยายสืบสวนสอบสวนของวินทร์ เลียววาริณเรื่องอื่น ๆ
ที่มีมาก่อนหน้า มีจุดเน้นที่การวิพากษ์สังคมในหลาย ๆ ประเด็น และการวิพากษ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับ
การเมืองการปกครองมักจะวิพากษ์ปัญหาการทุจริตและวิพากษ์นักการเมือง¹⁴เท่านั้น แต่ *คดีเปลนหม*
กลับต่างออกไปเพราะมีเนื้อหาบางส่วนวิพากษ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่มีที่มาจากความเคลื่อนไหวของ

¹⁴ อารายละเอียดใน สุพิชญา ขัตติยะมาน, “อาชญากรรมในฐานวรรณกรรมวิพากษ์สังคม: กรณีศึกษาเรื่องชุด พุ่มรัก พานสิงห์ ของวินทร์ เลียววาริณ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), 135-213.

ประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน ความน่าสนใจดังกล่าวส่งผลให้การฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยดูจะมีนัยสำคัญมากกว่าที่จะเป็นเพียงแค่นวนิยายที่ประพันธ์เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่สอง และควรที่จะพิจารณานวนิยายเรื่องนี้ด้วยแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกันไป

2. ประวัติศาสตร์ ความทรงจำศึกษา กับการศึกษาวรรณกรรม

แต่เดิมวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ได้รับการจำแนกว่ามีลักษณะการนำเสนอแตกต่างกัน กล่าวคือ ประวัติศาสตร์มุ่งนำเสนอความจริงอย่างเป็นกลางและเรียบเรียงด้วยกระบวนการทัศน์เหตุผลนิยมของนักประวัติศาสตร์ ขณะที่วรรณกรรมจะผ่านการเพิ่มเติมแต่งเหตุการณ์ด้วยภาวะอัตวิสัยของนักประพันธ์ ลักษณะการนำเสนอที่แตกต่างกันดังกล่าวทำให้นักวรรณคดีศึกษาบางส่วนมองว่าประวัติศาสตร์มีความชอบธรรมมากกว่าวรรณกรรม ดังจะเห็นได้จากแนวการวิจารณ์วรรณกรรมที่ใช้ประวัติศาสตร์เป็นบริบท (context) เพื่ออธิบายวรรณกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณกรรมในฐานะตัวบท (text)¹⁵ แนวการวิจารณ์ดังกล่าวทำให้ตัวบทวรรณกรรมถูกละเลยไปค่อนข้างมาก เนื่องจากสถานะของวรรณกรรมเป็นเพียงภาพสะท้อนของบริบทภายนอก กล่าวคือ เนื้อหาสาระที่อยู่ในตัวบทวรรณกรรมจะถือว่าสอดคล้องกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบวรรณกรรม เหมือนกับกระจกที่สะท้อนภาพแบบตรงไปตรงมาและเป็นภาพสะท้อนที่ “เฉื่อยชา” (passive) เพราะว่าตัวบทไม่ได้กระทำสิ่งใดต่อสังคม แต่เป็นสังคมที่กำหนดเนื้อหาในตัวบท¹⁶

อย่างไรก็ดี แนวคิดประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ (New Historicism) ได้ตั้งคำถามต่อการจำแนกและแนวการวิจารณ์ดังกล่าวข้างต้น ด้วยเห็นว่าประวัติศาสตร์ก็ได้แตกต่างจากวรรณกรรม ในแง่ที่นักประวัติศาสตร์ก็ไม่สามารถถอดถอนเกิดจากภาวะอัตวิสัยของตนได้ อีกทั้งประวัติศาสตร์ก็นำเสนอ “ความจริง” ผ่านภาษา ความยกย่องของภาษาและกระบวนการทำให้เป็นตัวบทจึงทำให้ประวัติศาสตร์นำเสนอ “ความจริง” ผ่านความซับซ้อนและอคติที่ซ่อนเร้นในภาษาเช่นเดียวกับวรรณกรรม¹⁷ นอกจากนี้แนวคิดเรื่องอุดมการณ์ (ideology) ซึ่งเป็นแนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีมาร์กซิสม์ก็ทำให้การศึกษาวรรณกรรมในแง่ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ แนวคิดดังกล่าวพิจารณาว่าวรรณกรรมไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสะท้อนประวัติศาสตร์อย่างตรงไปตรงมา หากแต่วรรณกรรมสะท้อนถึงอุดมการณ์หรือชนชั้นของผู้ประพันธ์ ขณะที่ประวัติศาสตร์ก็สะท้อนอุดมการณ์หรือชนชั้นของนักประวัติศาสตร์ที่นำเสนอประวัติศาสตร์นั้น ๆ เนื่องจากนักประวัติศาสตร์ต่างยึดมั่นในอุดมการณ์ชุดหนึ่ง ทำให้ความเป็นกลางไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม และชุดอุดมการณ์ดังกล่าวก็กลายเป็นกรอบความคิดที่ส่งผลต่อการตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่นักประพันธ์กระทำเมื่อประพันธ์วรรณกรรมขึ้นมา¹⁸

¹⁵ สุรเดช โชติอุดมพันธ์, *ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), 197-198.

¹⁶ นพพร ประชากุล, “วรรณกรรมศึกษาในแนวนวนประวัติศาสตร์,” ใน *ยกย่อง ย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, (กรุงเทพฯ: อาน, 2552), 426.

¹⁷ สุรเดช โชติอุดมพันธ์, *ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20*, 197.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, 191-196.

อนุสนธิจากแนวคิดประวัติศาสตร์นิยมแนวใหม่ทำให้สถานะของทั้งนักประพันธ์และนักประวัติศาสตร์เปลี่ยนจากผู้มีอำนาจเป็นเพียงร่างทรงของยุคสมัยและชุดอุดมการณ์ของชนชั้นตนเอง ทั้งยังทำให้สามารถศึกษาวรรณกรรมและประวัติศาสตร์อย่างเทียบเคียงกันได้ในฐานะวาทกรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นการครอบงำของชุดอุดมการณ์ นอกจากนี้ การศึกษาประวัติศาสตร์อาจขยายขอบเขตออกไปด้วยการวิเคราะห์กลวิธีการเขียนหรือการนำเสนอภาพบุคคลและภาพเหตุการณ์เพื่อตีความประวัติศาสตร์ ขณะที่การศึกษาวรรณกรรมก็อาจวิเคราะห์ภาพแทนอดีตและชุดอุดมการณ์ที่ได้รับการตอกย้ำ ผิดซ้ำ หรือโต้แย้งกับชุดอุดมการณ์ในประวัติศาสตร์กระแสหลัก เป็นต้น¹⁹

นอกจากวรรณกรรมและประวัติศาสตร์จะสามารถศึกษาอย่างเทียบเคียงกันในฐานะวาทกรรมแล้ว การทำความเข้าใจอดีตหรือภาพแทนอดีตยังสามารถกระทำผ่านศาสตร์สาขาวิชาที่ชื่อ “ความทรงจำศึกษา” (Memory Studies) ซึ่งเชื่อว่า ความทรงจำมิใช่เรื่องของปัจเจกบุคคล แต่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม และคงอยู่ด้วยเทคโนโลยีของสื่อ²⁰ ความทรงจำศึกษามีได้พิจารณาอดีตในฐานะประวัติศาสตร์ หากแต่พิจารณา “อดีตในฐานะสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์”²¹

นักวิชาการจำแนกความทรงจำศึกษาออกเป็น 2 แนวทาง แนวทางแรก คือ การศึกษาความทรงจำร่วม (collective memory) หรือความทรงจำทางสังคม (social memory) แนวทางที่สอง คือ การศึกษาความทรงจำวัฒนธรรม (cultural memory) นักสังคมวิทยามักใช้แนวทางแรกเพื่อศึกษาการจดจำที่เกิดขึ้นในมนุษย์จนกลายเป็นความทรงจำ และผลกระทบที่ความทรงจำนั้นมีต่อปฏิสัมพันธ์ทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ ขณะที่นักวิชาการด้านความทรงจำวัฒนธรรมศึกษามุ่งความสนใจไปที่การวิเคราะห์พื้นฐานทางวัฒนธรรมของความทรงจำร่วมและการใช้เทคโนโลยีสื่อต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความทรงจำไปสู่คนในสังคม กระนั้นก็ดี มีข้อควรคำนึงว่าในการศึกษาความทรงจำนั้น ความทรงจำศึกษาทั้งสองแนวทางควรเป็นส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะเป็นกระบวนทัศน์ที่แยกจากกัน²²

อ็องรี ปิแอร์ นอรา (Pierre Nora) เสนอแนวคิดเรื่อง “พื้นที่แห่งความทรงจำ” (lieux de mémoire) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ความทรงจำเกี่ยวกับช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงช่วงใดช่วงหนึ่งตกผลึกและซ่อนตัวอยู่ เมื่อใดก็ตามที่สภาพแวดล้อมแห่งความทรงจำหายไป พื้นที่แห่งความทรงจำจะถือกำเนิดขึ้น แนวคิดดังกล่าวเป็นผลมาจากข้อสังเกตว่าด้วยความแตกต่างระหว่างความทรงจำและประวัติศาสตร์ กล่าวคือ ขณะที่ความทรงจำมีจุดเน้นของการศึกษาที่อารมณ์ความรู้สึกและการตีความอดีตของแต่ละบุคคล เนื่องจากความทรงจำเป็นเสมือนสิ่งมีชีวิตที่ดำรงอยู่ในสังคม มีอารมณ์ความรู้สึก มีวิวัฒนาการ เปิดรับการปะทะสังสรรค์ระหว่างการจดจำและการลืมเลือน อาจหลับไหลอยู่ในสังคมเป็นเวลานานและฟื้นคืนชีพได้เป็นระยะ ๆ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเป็นพันธะที่ผูกมัดมนุษย์ไว้กับปัจจุบันอยู่เสมอ ประวัติศาสตร์กลับเป็นวิธีวิทยาของสังคมสมัยใหม่ในการเปลี่ยนแปลงหรือจัดระเบียบอดีต เป็นเครื่องมือ

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, 198-199.

²⁰ นัทธชัย ประสานนาม, *ประพันธ์ศาสตร์ของความหลัง: ความทรงจำวัฒนธรรมกับวรรณกรรมศึกษา*, 28.

²¹ Astrid Erll, *Memory in Culture*, trans. Sara B. Young (London and New York: Palgrave Macmillan, 2011), 5.

²² Ann Rigney, "Cultural Memory Studies: Mediation, narrative, and the aesthetic," in *Routledge International Handbook of Memory Studies*, ed. Anna Lisa Tota and Trevor Hagen (London and New York: Routledge, 2016), 66.

ในการประกอบสร้างภาพแทนอดีตขึ้นมาใหม่ ทว่าก็เป็นอดีตที่ไม่หลงเหลืออยู่แล้ว มักมีปัญหาและไม่มีวันประกอบสร้างให้เสร็จสมบูรณ์ได้ หากกล่าวอย่างถึงที่สุด ประวัติศาสตร์ทำหน้าที่รุกรานและลบเลือนความทรงจำ²³ นอกจากนี้ พื้นที่แห่งความทรงจำทั้งเรียบง่ายและคลุมเครือ ทั้งเป็นธรรมชาติและเป็นประดิษฐกรรมของมนุษย์ ทั้งสามารถเข้าถึงด้วยผัสสะที่เป็นรูปธรรมและพิจารณาในเชิงนามธรรมอย่างซับซ้อนได้ ความทรงจำยังคงดำรงอยู่เพราะความสามารถในการเปลี่ยนแปลง การหมุนเวียนความหมายอย่างไม่สิ้นสุด และการแตกแขนงออกไปอย่างคาดเดาไม่ได้ พื้นที่แห่งความทรงจำก่อปรด้วยความหมายสามความหมาย ได้แก่ ความหมายทางวัตถุ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ และความหมายเชิงหน้าที่ ความหมายทั้งสามมักอยู่ร่วมกันเสมอ หากกล่าวอย่างง่าย พื้นที่แห่งความทรงจำก็คือปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมใด ๆ ก็ตาม ที่เชื่อมโยงกับอดีตและอัตลักษณ์ทางสังคมของสังคมใดสังคมหนึ่ง²⁴

การศึกษาวรรณกรรมตามแนวทางของความทรงจำศึกษาสามารถกระทำได้ เนื่องจากวรรณกรรมก็เป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อที่ถ่ายทอดความทรงจำไปสู่คนในสังคม ในแง่หนึ่ง วรรณกรรมทำหน้าที่รวบรวมเหตุการณ์จริงเพื่อนำมาบันทึกใหม่ ในอีกแง่หนึ่ง วรรณกรรมมีอิสระที่จะเนรมิตข้อมูลหรือเรื่องราวที่หล่นหายไปจากประวัติศาสตร์หรือรูปลักษณะอื่น ๆ ที่บรรจุความทรงจำได้ (เช่น พงศาวดาร) ด้วยเหตุนี้ศักยภาพของวรรณกรรมที่มีต่อ “อดีต” จึงเป็นได้ทั้งเครื่องมือแสดงทัศนะ เครื่องมือตอบโต้เรื่องเล่ากระแสหลัก หรือเครื่องมือเผยแพร่ความคิดให้กว้างขวางผ่านการแปลเป็นภาษาอื่นหรือดัดแปลงให้อยู่ในรูปลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วรรณกรรม²⁵ อีกทั้งนักประพันธ์ก็มีเสรีภาพในการเลือกนำเสนออดีตผ่านกระบวนการเลือกจำและเลือกลืมซึ่งกำกับด้วยกรอบที่หลายฝ่ายสร้างขึ้น ทั้งรัฐ นักประพันธ์ ผู้อ่าน ประชาชนโดยรวม และสำนักทางประวัติศาสตร์²⁶ โดยนัยนี้ วรรณกรรมมีลักษณะคล้ายกับอนุสาวรีย์ที่บรรจุถ้อยคำซึ่งอ้างอิงจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ทั้งยังสามารถเลือกจดจำรำลึก ดัดแปลงแต่งเสริม ปรับปรุงหรือผลิตซ้ำเรื่องราวในอดีตได้²⁷

ทั้งประวัติศาสตร์และความทรงจำศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษานวนิยายสืบสวนสอบสวนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากนวนิยายสืบสวนสอบสวนมีโครงสร้างของเรื่องเล่าประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ เรื่องราวการสืบสวนสอบสวนที่เป็นช่วงเวลาปัจจุบันภายในบริบทเรื่องเล่า กับเรื่องราวการก่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในอดีตอันเป็นเหตุให้เกิดการสืบสวนสอบสวนขึ้น²⁸ ด้วยเหตุนี้นวนิยายสืบสวนสอบสวนจึงแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่าง “สิ่งที่รู้” (what we know) อันหมายถึงสิ่งที่พยานในคดีจำได้และช่วยให้นักสืบร่างภาพอาชญากรรมที่เคยเกิดขึ้น กับ “วิธีการจดจำสิ่งนั้น” (how we

²³ Pierre Nora, “Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire,” *Representations*, no. 26, (1989): 7-8.

²⁴ Ibid., 18-19.

²⁵ Ann Rigney, “The Dynamics of Remembrance: Texts between Monumentality and Morphing,” in *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook*, ed. Astrid Erll and Ansgar Nünning (Berlin: Walter de Gruyter, 2008), 347-349.

²⁶ ธง ภูเสน, การลืมนามหมู่เกี่ยวกับคุณูปการของคณะราษฎรในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลัง พ.ศ. 2489 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2566), 26.

²⁷ Rigney, “The Dynamics of Remembrance: Texts between Monumentality and Morphing,” 349.

²⁸ Tzvetan Todorov, “The Typology of Detective Fiction,” in *Modern Criticism and Theory: A Reader*, ed. David Lodge (London and New York: Longman, 1988), 139-140.

remember it) ซึ่งเป็นการพิสูจน์ความน่าเชื่อถือของความทรงจำนั้น อีกทั้งวิธีการจดจำดังกล่าวยังส่งผลต่อการตีความหรือจินตนาการเหตุการณ์ในอดีตจากมุมมองของช่วงเวลาปัจจุบัน นักวิจารณ์สามารถพิจารณาอาชญากรรมและกระบวนการสืบสวนสอบสวนภายในเรื่องเพื่อเป็นแนวทางในการสำรวจภาพสังคมที่กว้างกว่าในนวนิยายด้วย²⁹ นอกจากนี้ ความทรงจำที่มีต่ออาชญากรรมยังอิงอยู่กับการจดจำบาดแผลจากเหตุการณ์ในอดีตทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม การสร้างภาพอดีตในนวนิยายสืบสวนสอบสวนจึงเป็นการรำลึกถึงเหตุการณ์ในฐานะที่เป็น “บทเรียน” เรื่องความอยุติธรรมและความโหดร้ายสำหรับคนในปัจจุบัน³⁰

การศึกษาวรรณกรรมในฐานะที่เป็นสื่อความทรงจำวัฒนธรรม (literature as a medium of cultural memory) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาวรรณกรรมกับความทรงจำวัฒนธรรมสามารถพิจารณาผ่านประเด็น 3 ประเด็น คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างความทรงจำวัฒนธรรมในวรรณกรรมกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมความทรงจำวัฒนธรรมนั้น 2) กลวิธีที่ใช้ในการนำเสนอความทรงจำผ่านวรรณกรรมทั้งในแง่กลวิธีทางวรรณศิลป์และกลวิธีการเล่าเรื่อง และ 3) ชีวิตทางสังคม (social life) ของวรรณกรรมที่ดำรงอยู่ในบริบทวัฒนธรรมความทรงจำภายหลังจากการเผยแพร่วรรณกรรมแล้ว³¹ นอกจากนี้ การศึกษาวรรณกรรมในฐานะที่เป็นสื่อความทรงจำวัฒนธรรมยังสามารถนำองค์ประกอบของรูปเล่มนวนิยายหรือตัวบทที่ปรากฏ “ภายนอก” เนื้อเรื่อง เช่น หน้าปก คำชี้แจงของนักเขียน ข้อมูลการพิมพ์ ฯลฯ ในฐานะตัวบทประเภทหนึ่งที่เรียกว่า “paratext”³² มาพิจารณาร่วมกับการศึกษาตัวบทได้ เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของตัวเล่มวรรณกรรมและทำหน้าที่ “สื่อสาร” บางประการเช่นเดียวกับตัวบท³³

บทความนี้จะศึกษานวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *คดีเปลนหม* ของวินทร์ เลียววาริณ ในฐานะที่เป็นสื่อความทรงจำวัฒนธรรม (literature as a medium of cultural memory) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาวรรณกรรมกับความทรงจำวัฒนธรรมตามการจำแนกของอัสทริด แอร์ล³⁴ โดยมุ่งพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความทรงจำเรื่องเสรีไทยในวรรณกรรมเรื่องนี้กับบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมความทรงจำดังกล่าว รวมทั้งกลวิธีที่ใช้ในการนำเสนอความทรงจำนั้นด้วย

²⁹ Kate M. Quinn, “Crime Fiction and Memory,” in *The Routledge Companion to Crime Fiction*, ed. Janice Allan, Jesper Guldal, Stewart King, and Andrew Pepper (London and New York: Routledge, 2020), 310-313.

³⁰ Claire Gorrara, “Reflections on Crime and Punishment: Memories of the Holocaust in Recent French Crime Fiction,” *Yale French Studies*, 108 (2005): 133.

³¹ ปรับมาจาก นัทธนี ประสานนาม, *ประพันธ์ศาสตร์ของความหลัง: ความทรงจำวัฒนธรรมกับวรรณกรรมศึกษา*, 81-90.

³² มีผู้บัญญัติศัพท์ “paratext” เป็นภาษาไทยว่า “ปรบท” “ปรลักษ์ณตัวบท” “ปรวารบท” และ “สารนอกตัวบท” อานรายละเอียดยใน ปาจารย์ สุทัศน์ ณ.อยุธยา, *หลักการวิเคราะห์นวนิยายฝรั่งเศส* (เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559), 2-25; นัทธนี ประสานนาม, *เขียนด้วยเงา เล่าด้วยแสง: วรรณกรรมกับการดัดแปลงศึกษา* (กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2564), [25]; วรุณี อุดมศิลป์, “จาก ‘ปรบท’ สู่ ‘ปรวารบท’: กรณีศึกษาบทกวี ‘พรุ้งนี้’ ของโรแบร์ต เดสโนส,” *วารสารอักษรศาสตร์* 52, ฉ. 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566): 31-44.

³³ Gérard Genette, *Palimpsests: Literature in the Second Degree*, trans. Channa Newman and Claude Doubinsky (Lincoln: University of Nebraska Press, 1997), 3.

³⁴ Erl, *Memory in Culture*, 67-82.

3. คดีเปลนหม กับการนำเสนอภาพเสรีไทยในบริบทที่แวดล้อมความทรงจำเรื่องเสรีไทย

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า วรรณกรรมเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อที่ถ่ายทอดความทรงจำไปสู่คนในสังคมผ่านการเลือกนำเสนออดีต วินทร์ เลียววาริณก็เป็นนักประพันธ์ที่มักเลือกนำเสนออดีตเพื่อถ่ายทอดความทรงจำผ่านวรรณกรรม เขาเริ่มมีผลงานวรรณกรรมเผยแพร่ตามนิตยสารตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 2530 และได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนประจำปี พ.ศ. 2540 จากนวนิยายเรื่อง *ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน* ในเวลาต่อมาเขามีผลงานวรรณกรรมหลากหลายแนว เช่น เรื่องสั้น เรื่องสั้นผจญภัยและภาพกราฟฟิก บทความเสริมกำลังใจ นวนิยายวิทยาศาสตร์ หรือวรรณกรรมที่นำเสนอในเชิงปรัชญา เป็นต้น

ในด้านทัศนคติทางการเมือง วินทร์ เลียววาริณระบุถึงทัศนคติของตนว่า “ผมบอกว่าผมเป็นกลาง”³⁵ อย่างไรก็ตาม นวนิยายอิงประวัติศาสตร์การเมืองจะเป็นแนวเรื่องที่เขาส่งผลงานวรรณกรรมอยู่เป็นระยะ ทั้งยังมีลักษณะต่อยอดทางความคิดจากผลงานเล่มก่อนหน้าด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอทัศนะต่อ “คณะราษฎร” กล่าวคือ หากเริ่มพิจารณาจาก *ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน* ซึ่งเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์การเมืองเล่มแรกของเขาที่นำเสนอภาพคณะราษฎรในแง่ลบ เนื่องจากเป็นนักประชาธิปไตยจอมปลอม ยังคงมีภาพลักษณ์เผด็จการ และสร้างปัญหาต่อระบอบประชาธิปไตย³⁶ เรื่อง *ปีกแดง* ซึ่งเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์การเมืองเรื่องต่อมาก็ยังคงนำเสนอภาพด้านลบของคณะราษฎรในฐานะผู้ทำให้ระบอบประชาธิปไตยบิดเบี้ยวจนเบี่ยงเบนไปเป็นเผด็จการทหาร³⁷ ขณะที่ *น้ำเงินแท้* ซึ่งระบุว่าเป็น “ภาคขนานของนวนิยายเรื่อง *ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน*” ในช่วง พ.ศ. 2475-2487 ยังคงสานต่อการนำเสนอภาพด้านลบของคณะราษฎรซึ่งไม่จริงใจในการสร้างประชาธิปไตย ทั้งยังมีภาพลักษณ์เสริมในฐานะผู้หลอกลวงคนที่ยังขาดปัญญา³⁸ ส่วน *16 องศาเหนือ* ซึ่งนำเสนอเรื่องราวของ “ย้อย” ตัวละครเอกจาก *ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน* ในบทบาทเสรีไทยที่สามารถก้าวข้ามความเกลียดชังและ “ทำงานเพื่อชาติ” ยังคงนำเสนอภาพด้านลบของคณะราษฎรในฐานะที่เป็นต้นเหตุของความแตกแยกในสังคม³⁹

เมื่อพิจารณาการนำเสนอภาพเสรีไทยใน *คดีเปลนหม* ในฐานะที่เป็นนวนิยายสืบสวนสอบสวนอิงประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาร่วมกับบริบทที่แวดล้อมความทรงจำเรื่องเสรีไทย พบว่า นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอภาพเสรีไทย 2 ลักษณะ คือ เสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ และเสรีไทยเป็นผู้รับผลจากการแก้วิกฤติชาติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

³⁵ วินทร์ เลียววาริณ, “ผู้อ่านหลายคนถามว่า จริงไหมที่ผมเป็นพวกอนุรักษนิยมสุดขั้ว,” เฟซบุ๊ก, 20 มีนาคม 2562, https://www.facebook.com/winyovarin/posts/2288730201402933?ref=embed_post.

³⁶ รชฏ ภูเสน, *การล้มรวมหมู่เกี่ยวกับคุณูปการของคณะราษฎรในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลัง พ.ศ. 2489*, 166.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, 206.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, 257.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, 260-265.

3.1 เสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ

นวนิยายเรื่อง *คดีเปลนหม* นำเสนอว่าเสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ ผ่านการสร้างตัวละครให้มีบทบาทสำคัญในช่วงเวลาที่ชาติเผชิญภาวะวิกฤติ ทว่าตัวละครเหล่านั้นมิได้มีบทบาทแต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเท่านั้น หากยังมีบทบาทในช่วงวิกฤติการณ์การเงินในเอเชียหรือ “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ด้วย ดังจะกล่าวได้ต่อไปนี้

3.1.1 การนำเสนอบทบาทเสรีไทยในการแก้ปัญหาวิกฤติชาติช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง คนไทยที่รวมกลุ่มกันเพื่อต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นและเพื่อรักษาเอกราชและอธิปไตยไทยสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนภายในประเทศ ซึ่งนำโดยปรีดี พนมยงค์ กลุ่มคนไทยในสหรัฐอเมริกา ซึ่งนำโดยหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช และกลุ่มคนไทยในอังกฤษซึ่งนำโดยกลุ่มนักเรียนไทยในมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ทั้งสามกลุ่มรวมตัวกันปฏิบัติการเป็นขบวนการภายใต้ชื่อ “ขบวนการเสรีไทย” อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแง่อุดมการณ์ทางการเมืองอาจกล่าวได้ว่าคนทั้งสามกลุ่มมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกษัตริย์นิยม ซึ่งคือกลุ่มคนไทยที่เคลื่อนไหวอยู่ในสหรัฐอเมริกา⁴⁰และอังกฤษ⁴¹ กับกลุ่มของปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในประเทศไทย⁴² ทั้งสองกลุ่มสามารถรวมตัวกันเป็นขบวนการเสรีไทย เนื่องมาจากความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับปัญหาเอกราชของชาติ ทำให้กลุ่มที่ผลประโยชน์แตกต่างกันโดยแนวคิดพื้นฐานสามารถเข้าร่วมปฏิบัติการเป็นขบวนการเดียวกัน⁴³

ภายใต้ความทรงจำเรื่องเสรีไทยดังกล่าวข้างต้น *คดีเปลนหม* นำเสนอว่าเสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ด้วยการสร้างตัวละครสมมติหลายคนให้มีบทบาทสำคัญ

⁴⁰ ผู้มีบทบาทสำคัญ คือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อัครราชทูตประจำกรุงวอชิงตัน ซึ่งได้เสนอต่อนายคอร์เดล อัลล์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นว่า ยืนยันที่จะอยู่ข้างฝ่ายสัมพันธมิตรและขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาเพื่อปลดปล่อยประเทศจากการยึดครองของญี่ปุ่น อานรายละเอียดยกใน James V. Martin, Jr., “Thai-American Relations in World War II,” *The Journal of Asian Studies* 22, no. 4 (August 1963): 460. นอกจากนี้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ยังเป็นผู้ทำสงครามจิตวิทยากับรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามด้วยการปราศรัยต่อประชาชนชาวไทยผ่านวิทยุกระจายเสียงที่ถ่ายทอดสัญญาณมาจากสหรัฐอเมริกาเพื่อเรียกร้องให้ต่อต้านญี่ปุ่นตั้งแต่วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2484 อานรายละเอียดยกใน ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, *ประชุมปาฐกถาและคำอธิบายของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช* (พระนคร: โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2509), 14.

⁴¹ ผู้มีบทบาทสำคัญ คือ ม.จ.ศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ พระเชษฐาในสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้เสนอต่อนายกรัฐมนตรีอังกฤษขออาสาสมัครเป็นทหารอังกฤษเพื่อช่วยกอบกู้เอกราชของประเทศไทย อานรายละเอียดยกใน Charivat Santaputra, *Thai Foreign Policy 1932-1946* (Bangkok: Charoen Wit Press, 1985), 325. ก่อนที่ในเวลาต่อมาจะมีการจัดตั้งเสรีไทยในอังกฤษและมีเชื้อพระวงศ์เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการจัดตั้งด้วย อานรายละเอียดยกใน ปวีย อึ้งภากรณ์, “ทหารชั่วคราว,” ใน *เมืองแรกประชาธิปไตย* (พระนคร: มิตรนราการพิมพ์, 2516), 346-347.

⁴² มีการจัดตั้ง “องค์การต่อต้านญี่ปุ่น” เพื่อกอบกู้เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไทย และมอบหมายให้ปรีดี พนมยงค์เป็นหัวหน้าและกำหนดแผนการปฏิบัติ อานรายละเอียดยกใน ปรีดี พนมยงค์, “การก่อตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นและเสรีไทย,” ใน *อนุสรณ์นายปราโมทย์ พึ่งสุนทร นักอภิวัฒน์, เสรีไทย, นายสนามมวยเวทีราชดำเนินคนแรก* (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2525), 47, https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:311995

⁴³ อานรายละเอียดยกใน ทวี บุณยเกตุ, “ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประเทศไทยในระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ 2,” ใน *ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2*, พิมพ์ครั้งที่ 4, บรรณาธิการโดย ดิเรก ชัยนาม (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2549), 269-297; ปวีย อึ้งภากรณ์, “ทหารชั่วคราว,” ใน *ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2*, พิมพ์ครั้งที่ 4, บรรณาธิการโดย ดิเรก ชัยนาม (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2549), 298-337; และ พระพิศาลสุขุมวิท, “การปฏิบัติงานในระหว่างและหลังสงครามในแคนดี ในนิวเดลี และในสหรัฐอเมริกา,” ใน *ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2*, พิมพ์ครั้งที่ 4, บรรณาธิการโดย ดิเรก ชัยนาม (นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2549), 338-365.

ในขบวนการเสรีไทย ขณะเดียวกันก็สร้างตัวละครบางคนให้เกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับ “รูธ” หรือปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีตัวตนจริง บทบาทของเสรีไทยดังกล่าวนำเสนอผ่านข้อมูลที่นักสืบอย่างพุ่มรัก พานสิงห์ ได้รับเมื่อพยายามสืบหาคนทรยศในเสรีไทยตามคำขอสุดท้ายของสมานศรี วีริฎูร ที่อยู่ในเทปบันทึกเสียงในด้านหนึ่ง สมานศรีเล่าถึงบทบาทของตนเองในขบวนการเสรีไทยผ่านเทปบันทึกเสียงดังกล่าว ดังความว่า “ฉันทำงานกับรูธ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย ทำงานการข่าว ติดต่อกับต่างประเทศและสายลับ”⁴⁴ ในอีกด้านหนึ่ง การสืบสวนของพุ่มรัก พานสิงห์ ทำให้เขาพบและสนทนากับเสรีไทยที่เป็นเพื่อนสมานศรี เช่น เขาได้พบกับบพิตร ไกรยานนท์ ซึ่งไปฝึกทหารกับกองทัพอังกฤษรุ่นเดียวกับสมานศรี⁴⁵ พบกับแดนเดชประคัลภ์ เสรีไทยที่เป็นทหารอากาศต่อสู้ทหารญี่ปุ่น⁴⁶ หรือพบกับ พล.ต. รณยุทธ์ จารุสงคราม นายทหารที่สืบข้อมูลเรื่องการลอบฆาตของทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง⁴⁷

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นวนิยายนำเสนอภาพของเสรีไทยในฐานะขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองโดยมิได้จำแนกออกเป็นกลุ่มก้อนตามประเทศที่จัดตั้งขบวนการ รวมทั้งมิได้จำแนกตามอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน เสรีไทยทั้งหมดที่อยู่ในเรื่องแม้จะมาจากต่างอาชีพ ต่างสายงาน แต่สามารถทำงานร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้ง ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย เพราะทุกคนล้วนมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นซึ่งเข้ามาในสยามในช่วงเวลานั้น การนำเสนอดังกล่าวในแง่หนึ่งสอดคล้องกับประวัติศาสตร์กระแสหลักที่อธิบายว่า เสรีไทยในฐานะที่เป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองดังที่กล่าวไปแล้วตอนต้น ในอีกแง่หนึ่งก็เป็นการสลายกลุ่มก้อนภายในขบวนการเสรีไทยให้กลายเป็นกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

3.1.2 การนำเสนอบทบาทเสรีไทยในการแก้ปัญหาวิกฤติการณ์การเงินในเอเชีย

เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 รัฐบาลไทยประกาศลอยตัวเงินบาทและประกาศเข้าโครงการไอเอ็มเอฟ ส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อระบบเศรษฐกิจไทยแบบที่ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ รัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวต้องจัดการภาคการเงินภายใต้กฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด ปิดบริษัทการเงินที่เป็นปัญหา แก้ไขกฎระเบียบเพื่อให้แหล่งทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนสะดวกขึ้น และแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจในขณะนั้น⁴⁸ ในเวลาต่อมากลายเป็นวิกฤติการณ์การเงินที่ส่งผลกระทบไปทั่วทั้งเอเชียตะวันออกและภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก เช่น ยุโรป สหรัฐอเมริกา วิกฤติการณ์การเงินในเอเชียครั้งนั้นได้รับการขนานนามว่า “วิกฤติต้มยำกุ้ง”⁴⁹

⁴⁴ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีเปลว* (กรุงเทพฯ: 113, 2568), 44.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, 56-60.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน, 72-73.

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน, 140-148.

⁴⁸ ผาสุก พงษ์ไพจิตร และ คริส เบเกอร์, *เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ*, พิมพ์ครั้งที่ 5, ปรับปรุงเพิ่มเติม (เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม, 2546), 512-517.

⁴⁹ สมภพ มานะรังสรรค์, “พลวัตเศรษฐกิจและการเงินหลังปี 1997: จากโรคต้มยำกุ้งสู่โรคแอนแทรกซ์,” ใน *2540 จุดเปลี่ยนประเทศไทย*, บรรณาธิการโดย กนกศักดิ์ แก้วเทพ และ นวleen ตรีรัตน์ (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), 47.

นอกจาก *คดีเปลนม* จะนำเสนอว่าเสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว ในอีกด้านหนึ่งนวนิยายยังนำเสนอว่า ขบวนการเสรีไทยมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาวิกฤติการณ์การเงินในเอเชียหรือ “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ด้วย ดังที่ปรากฏว่าในการสืบสวนเรื่องการฆาตกรรมพระจิตริน นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ พบว่าพระภิกษุที่นิ่งมากับรรทุกซึ่งบรรทุกทองเต็มคันเพื่อนำมาบริจาคให้วัดป่าบ้านตาด คือ พระจิตริน จนเป็นสาเหตุให้ทั้งพระจิตรินและคนขับรถบรรทุกถูกฆาตกรรมในเวลาต่อมา⁵⁰ นอกจากนี้ ในตอนท้ายเรื่อง เมื่อนักสืบคลี่คลายปริศนาในคดีฆาตกรรมทั้งหมดได้แล้ว เขาก็ขยายความว่า การที่พระจิตรินบริจาคทองให้วัดป่าบ้านตาดเป็นเพราะ “คุณสมานศรีเขียนจดหมายถึงพระจิตรินว่าควรใช้ทองช่วยชาติในโครงการผ้าป่าช่วยชาติ”⁵¹

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นวนิยายนำเสนอบทบาทของเสรีไทยในฐานะผู้แก้วิกฤติการณ์การเงินในเอเชียผ่านบทบาทของตัวละครสมานศรีและพระจิตริน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครทั้งสองเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งพระจิตรินยังเป็นทหารญี่ปุ่นนามโจตาโร จนกระทั่งถึงช่วงปี พ.ศ. 2553 ที่พระจิตรินมรณภาพและสมานศรีว่าจ้างให้นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์สืบเรื่องเปลนม เมื่อพิจารณาในแง่กลวิธีการเล่าเรื่อง พบว่า ในการนำเสนอดังกล่าวผู้ประพันธ์นำเรื่องเล่าเกี่ยวกับทองคำที่กองทัพญี่ปุ่นขโมยและปล้นมาจากหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาผสมกับการสร้างตัวละคร “ยามาซิดา” ในฐานะแม่ทัพญี่ปุ่นที่มีบทบาทสำคัญในการลอบขนทองคำเข้ามาซ่อนในประเทศไทย พร้อมกันนั้นนวนิยายก็สร้างตัวละคร พ.ต. เจตน์ เจตรังสี ให้เป็นหนึ่งในตัวละครเสรีไทยที่ยังมีชีวิตอยู่และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเล่าเหตุการณ์การขนทองคำที่พบเห็นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง⁵² นอกจากนี้ ผู้ประพันธ์ยังใช้ข่าวการตื่นทองที่ถ้ำลิเจียช่วงปี พ.ศ. 2538-2544 มาเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องผ่านเหตุการณ์ที่นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์สืบค้นข้อมูลเรื่องทองจากไมโครฟิล์มในหอสมุดแห่งชาติ เพื่อต่อยอดความคลุมเครือของตำนานทองที่ตกทอดมาตั้งแต่สมัยสงคราม⁵³ ด้วยวิธีการดังกล่าวทำให้เสรีไทยได้รับการนำเสนอในบทบาทการสะสมทุนทรัพย์ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สองเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการณ์การเงินในเอเชียช่วงปี พ.ศ. 2540 และเป็นบทบาทที่ดังกล่าวดูสมจริงขึ้นมาในบริบทของเรื่องเล่า

3.2 เสรีไทยเป็นผู้รับผลกระทบจากการแก้วิกฤติชาติ

ดังได้กล่าวไปแล้วว่า นวนิยายเรื่อง *คดีเปลนม* นำเสนอว่าเสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติผ่านการสร้างตัวละครให้มีบทบาทสำคัญทั้งในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและช่วงวิกฤติการณ์การเงินในเอเชีย อย่างไรก็ตาม นวนิยายเรื่องนี้ยังนำเสนอว่า เสรีไทยเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้วิกฤติที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ทว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวละครเสรีไทยปรากฏตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวเรื่อยมากระทั่งปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นบริบทเวลาปัจจุบันในเรื่อง ดังจะกล่าวได้ต่อไปนี้

⁵⁰ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีเปลนม*, 174-175.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, 231.

⁵² เรื่องเดียวกัน, 105-106.

⁵³ เรื่องเดียวกัน, 126-138.

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งนวนิยายเรื่อง *คดีเปลนหม* สร้างตัวละครสมมติให้มีบทบาทสำคัญในขบวนการเสรีไทย นวนิยายยังนำเสนอว่า ตัวละครเสรีไทยบางคนได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหาวิกฤติชาติในช่วงดังกล่าว ดังที่นวนิยายนำเสนอตัวละครสมานศรี วีรกร เป็นผู้ที่ต้องเผชิญกับการโดนทารุณกรรมในขณะที่เป็นสายลับ ดังความว่า “ฉันผ่านการทารุณกรรมหลายอย่าง แต่ฉันก็ไม่ประกาศพูดอะไรสักคำเดียว ผ่านไปหลายเดือนในค่ายญี่ปุ่น ฉันพบว่าตัวเองตั้งท้อง. . . สิ่งเดียวที่ทำให้ฉันมีชีวิตอยู่ในคุกนั้นคือ ฉันเสียสละทุกอย่างเพื่อชาติ มันเป็นราคาของความรักชาติ”⁵⁴ และดังความว่า “ฉันรู้ว่ามีคนทรยศในกลุ่มเสรีไทยที่ส่งข่าวให้ญี่ปุ่น ทำให้ฉันถูกจับและชีวิตเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง”⁵⁵ ข้อความดังกล่าวตอกย้ำให้เห็นว่า นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอภาพเสรีไทยในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหาวิกฤติชาติช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อพิจารณาในแง่กลวิธีการเล่าเรื่องพบว่า ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครนายพลทสีญ มะชะโนะบุ ผู้บังคับบัญชาทหารญี่ปุ่นในไทยช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ให้เป็นบุคคลที่วางแผนเปิดเผยตัวตนของสมานศรี วีรกร และสังหารกรรมเธอในฐานะที่เป็นสายลับ ในบันทึกท้ายแฟ้มนักประพันธ์เปิดเผยว่า ตัวละครนี้มีที่มาจากผู้บังคับบัญชาทหารญี่ปุ่นจริง แต่มีการปรับเปลี่ยนจากเหตุการณ์ที่เขาเข้ามาประเทศไทยช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่สองและหนีไปบวชที่วัดเลียบหลังสงครามสิ้นสุด ให้กลายเป็นว่าเขาคือทหารญี่ปุ่นที่โหดร้ายทารุณ⁵⁶ อาจกล่าวได้ว่า กลวิธีที่ผู้ประพันธ์ใช้ทำให้ภาพเสรีไทยกลายเป็นผู้ถูกกระทำ ขณะเดียวกันก็ตอกย้ำความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นตามความเข้าใจดั้งเดิมที่อธิบายว่าเสรีไทยเป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่เกิดจากความเกลียดชังหรือความโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่นเช่นเดียวกับประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดังที่ได้กล่าวไปตอนต้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาว่าขบวนการเสรีไทยสลายตัวเมื่อคณะรัฐประหาร พ.ศ. 2490 ดำเนินการกวาดล้างฐานอำนาจทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์อย่างถอนรากถอนโคน ภายหลังพยายามต่อต้านรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามเมื่อปี พ.ศ. 2492 เป็นเหตุให้ปรีดี พนมยงค์ ต้องลี้ภัยทางการเมืองในต่างประเทศและหมดโอกาสทางการเมือง ส่วนขบวนการเสรีไทยที่ขาดปรีดี พนมยงค์ก็ถูกกำจัดจากวิถีการเมือง อันเป็นจุดที่ทำให้ขบวนการเสรีไทยสลายตัวอย่างแท้จริง⁵⁷ ดังที่กล่าวไปตอนต้น นวนิยายเรื่องนี้ก็นำเสนอเหตุการณ์ตอนหนึ่งในการสืบสวนของนักสืบฟุ่มรัก พานสิงห์ ซึ่งเขาต้องเดินทางไปประเทศสิงคโปร์ เพื่อไปพบกับชม ชัยรัช อดีตเสรีไทยที่เคยอยู่ในที่มลฑาทองแต่ต้องลี้ภัยออกนอกประเทศไทย หลังเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2490 ก่อนที่จะกลับเมืองไทยช่วงต้นปี พ.ศ. 2492 เพื่อร่วมก่อรัฐประหารโค่นล้มจอมพล ป. พิบูลสงคราม⁵⁸ แต่เมื่อก่อรัฐประหารไม่สำเร็จ ผู้ก่อการหลายคนจึงต้องหลบหนีการกวาดล้างและตั้งสินบนนำจับ เป็นเหตุให้ชม ชัยรัช เลือกลี้ภัยอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ในที่สุด⁵⁹ จะเห็นได้ว่า นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอภาพของเสรีไทยในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหาวิกฤติชาติช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, 47.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน, 48.

⁵⁶ เรื่องเดียวกัน, 248-249.

⁵⁷ ไสว สุทธิพิทักษ์, *ดร.ปรีดี พนมยงค์, พิมพ์ครั้งที่ 2* (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2526), 789-795.

⁵⁸ การรัฐประหารครั้งนั้นเมื่อได้รับการขนานนามในเวลาต่อมาว่า “กบฏวังหลวง”

⁵⁹ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีเปลนหม*, 179-189.

ซึ่งทำให้เกิดการกวาดล้างฐานอำนาจทางการเมืองตามมา เมื่อพิจารณาในด้านกลวิธีการเล่าเรื่องจะเห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์ได้หยิบยกเหตุการณ์ “กบฏวังหลวง” ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 มาเป็นฉากท้องเรื่อง ทั้งยังกล่าวถึงบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในเหตุการณ์ เช่นที่นวนิยายกล่าวถึง พล.ต. สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการปราบกบฏที่ได้รับการแต่งตั้งจากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ทั้งยังเป็นผู้สั่งให้ทหารปิดล้อมพระบรมมหาราชวังและส่งรถถังเข้าประตูละแวกประตูไชยศรีเพื่อยิงใส่วังหลวงที่กลุ่มกบฏวังหลวงยึดไว้⁶⁰ เหตุการณ์ดังกล่าวตรงกับลำดับเหตุการณ์ระหว่างวันที่ 23-27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2492 ที่มีผู้บันทึกไว้⁶¹ ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างเหตุการณ์สมจริงซึ่งตัวละครในนวนิยายจะสามารถเข้าไปมีบทบาท กล่าวได้ว่า กลวิธีที่ผู้ประพันธ์ใช้สอดคล้องกับการนำเสนอภาพของเสรีไทยในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหาวิกฤติชาติช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงแล้ว

ไม่เพียงเท่านั้น ในการสืบสวนของนักสืบฟุเมิร์ก พานสิงห์ ซึ่งทำให้เขาพบกับเสรีไทยที่ยังมีชีวิตอยู่หลายคน การเปิดเผยข้อมูลและตัวตนของเสรีไทยเหล่านั้นนำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตด้วย ดังที่นวนิยายนำเสนอว่า พ.ต. ฉลาด จันทร และสมหมาย วรพินิตไพศาล ถูกฆาตกรรมในคืนที่ 4 ของงานศพสมานศรีวีรกร ภายหลังจากพบกับนักสืบฟุเมิร์ก พานสิงห์ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับปฏิบัติการที่เคยเข้าร่วมในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและพฤติกรรมของ “นักฆ่าแห่งเซนได” ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับคดีที่นักสืบกำลังตามสืบอยู่⁶² หรือที่นำเสนอว่า พ.ต. เจตน์ เจตรังสี ถูกฆาตกรรมในคืนที่ 5 ของงานศพ ภายหลังจากพบกับนักสืบและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการชนของคำญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและบุคคลที่อาจเป็นนักฆ่าแห่งเซนได⁶³ จะเห็นว่า การฆาตกรรมตัวละครเสรีไทยทั้งสามเป็นการนำเสนอให้เห็นผลกระทบที่ตามมา ภายหลังจากการแก้ปัญหาวิกฤติชาติช่วงสงครามโลกครั้งที่สองหลายทศวรรษ และผลดังกล่าวเกิดขึ้นในบริบทเวลาปัจจุบันที่เป็นฉากท้องเรื่องของนวนิยาย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า *คดีเปลนม* นำเสนอภาพเสรีไทย 2 ลักษณะ คือ เสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ และเสรีไทยเป็นผู้รับผลกระทบจากการแก้วิกฤติชาติ ประการแรก การนำเสนอภาพเสรีไทยในฐานะที่เป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ นวนิยายนำเสนอว่าเสรีไทยเป็นขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง สอดคล้องกับประวัติศาสตร์กระแสหลัก พร้อมกันนั้นก็สลายกลุ่มก้อนภายในขบวนการเสรีไทย จากเดิมที่มีการแบ่งกลุ่มตามประเทศที่จัดตั้งขบวนการและตามอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน ให้กลายเป็นเพียงกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน นอกจากนี้ นวนิยายยังสร้างตัวละครเสรีไทยและผสมผสานเรื่องเล่าเกี่ยวกับทองญี่ปุ่นเข้ากับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เพื่อเสนอบทบาทของเสรีไทยในฐานะผู้แก้วิกฤติการณ์การเงินในเอเชีย ซึ่งภาพของเสรีไทยดังกล่าวนี้แตกต่างไปจากเรื่องของเสรีไทยที่มีการบันทึกไว้ ส่วนประการที่สอง การนำเสนอภาพเสรีไทยในฐานะผู้รับผลกระทบจากการแก้วิกฤติชาติ นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอว่าเสรีไทยเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแก้ปัญหาวิกฤติ ทั่ว

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, 186-187.

⁶¹ ปรีดี พนมยงค์, *ชีวประวัติของนายปรีดี พนมยงค์* (กรุงเทพฯ: โครงการ “ปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย”, 2526), 64-72.

⁶² วินทร์ เลียววาริณ, *คดีเปลนม*, 85-96.

⁶³ เรื่องเดียวกัน, 103-108.

ผลกระทบดังกล่าวมิได้เกิดเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเท่านั้น หากยังส่งผลต่อเนื่องแม้เมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เป็นฉากท้องเรื่อง

อย่างไรก็ตาม ขอนำสังเกตประการสำคัญคือ การที่ขบวนการเสรีไทยที่นำเสนออยู่ในเรื่อง *คดีเปลนหม* มีลักษณะเป็นกลุ่มคนกลุ่มเดียวกัน มีเป้าหมายอย่างเดียวกัน คือ การแก้ปัญหาวิกฤติชาติ ไม่ปรากฏการจำแนกเป็นกลุ่มย่อยที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกันแต่มาร่วมภารกิจในขบวนการเสรีไทยเป็นการเฉพาะ การที่นวนิยายปรับเปลี่ยนให้ไม่ปรากฏกลุ่มย่อยของสมาชิกขบวนการเสรีไทยโดยนัยหนึ่งอาจเนื่องมาจากชนของนวนิยายสืบสวนสอบสวนที่นักสืบจะต้องคลี่คลายปมปริศนาในเรื่องเป็นหลัก เมื่อภารกิจของนักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ คือการสืบหาคนทรยศในกลุ่มเสรีไทยดังที่สมานศรีสังเสียไว้ในเทปบันทึกเสียงก่อนเสียชีวิต ดังนั้น ความเป็นกลุ่มย่อยซึ่งไม่ส่งผลต่อภารกิจดังกล่าวจึงมิใช่สิ่งสำคัญที่นวนิยายจะต้องนำเสนอ อีกนัยหนึ่ง การที่นวนิยายทำให้ “คนทรยศในกลุ่มเสรีไทย” มีสถานะเทียบเท่ากับกองทัพอูฐซึ่งเป็น “ผู้รุกราน” ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ก็นับว่าเป็นวิธี “การจำกัดความและเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ให้มีลักษณะชั่วร้ายและเป็นอันตรายราวกับปีศาจ” (demonization) ให้แก่คนทรยศและขับให้ภาพของขบวนการเสรีไทยที่เป็นกลุ่มก้อนเดียวกันกลายเป็น “คนดี” ที่ทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติบ้านเมือง ซึ่งสัมพันธ์กับบริบทเวลาที่เป็นฉากท้องเรื่องและสัมพันธ์กับบริบทเวลาที่นวนิยายเรื่องนี้เผยแพร่ดังจะกล่าวต่อไปข้างหน้า

4. วิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 กับการฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยในนวนิยายเรื่อง *คดีเปลนหม*

ตอนต้นของบทความกล่าวถึงความน่าสนใจประการหนึ่งของนวนิยายเรื่อง *คดีเปลนหม* นั่นคือนวนิยายเรื่องนี้ระบุช่วงเวลาที่นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ ต้องไขปริศนากายในเรื่องอย่างชัดเจนว่า เหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบเกิดขึ้นระหว่างวันที่ 10-24 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ทั้งที่วรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ในชุดนักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ ไม่เคยระบุวันเวลาอันเป็นฉากท้องเรื่องมาก่อน เมื่อพิจารณาบริบทสังคมและการเมืองไทยที่สัมพันธ์กับช่วงปี พ.ศ. 2553 ที่ระบุในเรื่อง รวมถึงช่วงปี พ.ศ. 2566-2568 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการสร้างสรรค์และเผยแพร่ อาจกล่าวได้ว่า นวนิยายเรื่องนี้มีนัยอันสัมพันธ์ข้องเกี่ยวกับวิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 อย่างแนบแน่น

วิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 มีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เมื่อรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เผชิญกับกระแสต่อต้านและการโจมตีจาก “ขบวนการกู่ชาติ” ซึ่งเรียกร้องให้รัฐบาลในขณะนั้นคืนพระราชอำนาจแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมาอีกกลุ่มต่าง ๆ ร่วมชุมนุมและจัดตั้งขึ้นเป็น “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย” การชุมนุมประท้วงเกิดความขัดแย้งตามมาจนนำไปสู่การรัฐประหารโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ด้วยเหตุผลที่ว่า เพราะสังคมแตกแยก เกิดกรณีทุจริต และสถานการณ์หมิ่นเหม่ต่อการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ⁶⁴

⁶⁴ สุราชัย ยัมประเสริฐ, *สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย* (กรุงเทพฯ: พิเพรส, 2551), 277-283.

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2550 อันส่งผลให้พรรคพลังประชาชนชนะการเลือกตั้ง และนายสมศักดิ์ สุนทรเวช ได้เป็นนายกรัฐมนตรี กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกลับมามีบทบาทอีกครั้งเพื่อต่อต้าน “ระบอบทักษิณ” จนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญอ่านคำวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง 3 พรรค เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ได้แก่ พรรคชาติไทย พรรคพลังประชาชน และพรรคสมัครสมาชิกไทย กลุ่มพันธมิตรฯ จึงยุติการชุมนุม ต่อมา เมื่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรมีมติเลือกนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ” ซึ่งเป็นกลุ่มที่สนับสนุน พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร จึงชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อกดดันให้รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ยุบสภา เกิดความรุนแรงขึ้นในระหว่างการชุมนุมและการปะทะกับรัฐบาลในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม พ.ศ. 2553 กระทั่งเมื่อรัฐบาลและศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ปฏิบัติการกระชับวงล้อมและขอคืนพื้นที่ จากผู้ชุมนุม ทำให้เกิดการปะทะกันหลายพื้นที่ มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตกว่าร้อยคน แกนนำแนวร่วม ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการจึงยุติการชุมนุม หลังจากนั้นก็ทำให้เกิดข้อถกเถียงมากมายเกี่ยวกับ ปฏิบัติการของรัฐบาลและศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน⁶⁵

ในปี พ.ศ. 2554 เมื่อมีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปและพรรคเพื่อไทยซึ่งนำโดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้ง รัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ก็ต้องเผชิญกับการประท้วงจากคณะกรรมการ ประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข เนื่องจากความพยายามของรัฐบาลที่จะผลักดันพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม การชุมนุมประท้วง ต่อเนื่องยาวนาน เมื่อนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรประกาศยุบสภา กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ ก็กลับมาชุมนุมอีกครั้ง ในช่วงเวลาดังกล่าวนับว่าสถานการณ์ตึงเครียดจนกระทั่งนำไปสู่การทำรัฐประหาร ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้นำ⁶⁶ ภายหลังการทำรัฐประหารในครั้งนั้นมีการร่างรัฐธรรมนูญที่ลดอำนาจของกลุ่มการเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งและให้อำนาจวุฒิสมาชิกที่แต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีส่วนร่วมในการออกเสียง เลือกนายกรัฐมนตรี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ดำรงตำแหน่งภายหลังการเลือกตั้ง ทั่วไปเมื่อ พ.ศ. 2562 พุทธิดังกล่าวตั้งแต่ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมานั้นดูเป็นความสนใจในการสืบทอดอำนาจ ของคณะรัฐประหารจนก่อให้เกิดความไม่พอใจของประชาชนบางส่วนซึ่งนำไปสู่การประท้วงของกลุ่มคนที่ เรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” ซึ่งมีนิสิตนักศึกษาและเยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นแกนนำ⁶⁷ การที่ “คณะราษฎร” กลับมาเป็นที่สนใจกลุ่มคนที่ชุมนุมประท้วงแสดงให้เห็นความขัดแย้งในระดับอุดมการณ์ทางการเมือง ในบริบทสังคมปัจจุบันซึ่งจำแนกเป็นสองขั้วใหญ่ ๆ คือ อุดมการณ์กษัตริย์นิยม/อนุรักษนิยม กับอุดมการณ์ ประชาธิปไตย/เสรีนิยม และประวัติศาสตร์ยุคคณะราษฎรตอบโจทย์ความขัดแย้งดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ที่สุด⁶⁸

⁶⁵ บัณฑิต จันทร์โรจน์กิจ, *การเมืองไทยร่วมสมัย* (กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2560), 193-217.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, 221-236.

⁶⁷ รชฏ ภูสณ, *การล้มรวมหมู่เกี่ยวกับคุณูปการของคณะราษฎรในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลัง พ.ศ. 2489*, 230-231.

⁶⁸ ชาตรี ปะกิตนันทการ, *สถาบันวิทยกรรมไทยหลังรัฐประหาร 19 กันยา 49* (กรุงเทพฯ: อาน, 2558), 401-402.

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2566 มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ผลปรากฏว่า นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์จากพรรคก้าวไกลชนะการเลือกตั้งด้วยคะแนนกว่า 14 ล้านเสียง⁶⁹ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2566 ที่ประชุมรัฐสภา⁷⁰ กลับมีมติเลือกนายเศรษฐา ทวีสิน จากพรรคเพื่อไทย เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 30⁷¹ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาข้างต้น คือ การเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559⁷² นำไปสู่การปลดแผ่นดินและการขึ้นครองราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวในเวลาต่อมา

วิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 อันนำไปสู่ความขัดแย้งในระดับอุดมการณ์ทางการเมืองดังกล่าวข้างต้นเป็นบริบทที่แวดล้อมการเขียนนวนิยายเรื่อง *คดีเปลนหม* และการฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยอย่างมีนัยสำคัญ ในแง่หนึ่ง ผู้ประพันธ์ได้นำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2553 มาสร้างเป็นฉากท้องเรื่องผ่านการรายงานสถานการณ์การชุมนุมในข่าว เช่น วิทยูในรถยนต์รายงานข่าวที่ พล.ต. ชัดติยะ สวัสดิผล ถูกยิงบริเวณแยกศาลาแดงขณะกำลังให้สัมภาษณ์กับสื่อต่างประเทศ⁷³ และวิทยุรายงานเหตุการณ์การปะทะกันที่หน้าสนามมวยเวทีลุมพินี บริเวณแยกบ่อนไก่ ถนนพระรามที่สี่ และที่แยกศาลาแดง⁷⁴ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังกำหนดให้ฉากท้องเรื่องดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการทำงานของนักสืบและตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนภายในเรื่องด้วย ดังที่กำหนดให้ตัวละคร ร.ต.ต. สมศักดิ์ ต้องขอให้นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์เลื่อนเที่ยวบินขากลับจากประเทศญี่ปุ่นให้เร็วขึ้นเพื่อกลับมาปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์การชุมนุม⁷⁵ กำหนดให้ “สามิต 14” สารวัตรซึ่งเป็นเพื่อนกับนักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ กล่าวถึง “กลุ่มบุคคลลึกลับไม่ทราบฝ่าย” ที่มาชุมนุมและก่อเหตุจู่โจม⁷⁶ หรือแม้แต่กับนักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ ซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมก็ยังได้รับผลกระทบจากการชุมนุม ดังในตอนที่เขาต้องเดินทางไปสถาบันนิติเวชวิทยา ที่ถนนอังรีดูนังต์ แล้วพบเห็นผู้ชุมนุมเต็มถนน⁷⁷ ในอีกแง่หนึ่ง นวนิยายได้กล่าวถึงความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การชุมนุมในปี พ.ศ. 2553 ด้วย ทว่านวนิยายเน้นย้ำการนำเสนอภาพความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่ทหารอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น กรณีที่ พล.ต. ชัดติยะ สวัสดิผล ถูกยิง⁷⁸ หรือกรณีเหตุการณ์วันที่ 10 เมษายน 2553 ที่ “นายทหารระดับผู้บัญชาการหลายคนเสียชีวิต ทหารรัฐบาลช่วยกัน

⁶⁹ “ผลการเลือกตั้ง ส.ส. 500 ที่นั่งและคะแนน ส.ส. บัญชีรายชื่อ,” *The Standard*, 25 พฤษภาคม 2566, <https://election2566.thestandard.co/>.

⁷⁰ ที่ประชุมรัฐสภาในขณะนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ซึ่งมีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน จำนวน 500 คน และสมาชิกวุฒิสภา (สว.) ซึ่งมีได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่มีที่มาจากการเลือกกันเองของบุคคลในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ จำนวน 250 คน

⁷¹ “มติรัฐสภา 482:165 โหวต เศรษฐา ทวีสิน นั่งนายกฯ 100 วันหลังเลือกตั้ง,” *BBC News ไทย*, 22 สิงหาคม 2566, <https://www.bbc.com/thai/articles/cjzlj7119zqo>.

⁷² “ประกาศสำนักพระราชวัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชสวรรคต,” *Thai PBS*, 13 ตุลาคม 2559, <https://www.thaipbs.or.th/news/content/256630?>

⁷³ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีเปลนหม*, 56.

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน, 81.

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน, 21.

⁷⁶ เรื่องเดียวกัน, 122.

⁷⁷ เรื่องเดียวกัน, 97.

⁷⁸ เรื่องเดียวกัน, 56.

หัวร่างทหารที่เสียชีวิตและบาดเจ็บออกไป ถูกยิงระเบิดซ้ำ ทหารบาดเจ็บหลายคนถูกชายชุดดำทำร้ายซ้ำ ขวางทางไม่ปล่อยให้ไปโรงพยาบาล⁷⁹ ขณะที่การนำเสนอความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนกลับไม่จริงจัง ไม่ชัดเจน หรือไม่ครอบคลุมความสูญเสียที่เกิดขึ้นจริงและปรากฏในข่าวสารสาธารณะ เช่น นำเสนอผ่านรายงานข่าววิทยุวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ว่า “ทหารยิงกระสุนและแก๊สน้ำตา ผู้ชุมนุมคนหนึ่งเสียชีวิต”⁸⁰ ขณะที่รายงานข่าวของสื่อมวลชนในวันดังกล่าวระบุว่า มีผู้เสียชีวิต 10 คนบ้าง⁸¹ 16 คนบ้าง⁸² และ 17 คนบ้าง⁸³ แม้จำนวนผู้เสียชีวิตในรายงานข่าวจะไม่ตรงกันอันเนื่องมาจากการรายงานข่าวที่แตกต่างกัน แต่ก็ล้วนมากกว่าที่นวนิยายนำเสนอ แสดงให้เห็นความไม่จริงจังในการนำเสนอภาพความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน ทั้งยังไม่กระทบต่อภาพใหญ่ของสารที่นวนิยายเรื่องนี้ต้องการนำเสนอ นอกจากนี้ การกล่าวถึงประชาชนที่นับว่าชัดเจนที่สุดคือตอนที่นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ คิดในใจว่า “เขานึกถึงคำปราศรัยของแกนนำผู้ชุมนุมบางคน ‘หากในกรุงเทพฯ มีน้ำมัน 1 ล้านลิตร รับรองกรุงเทพฯ เป็นทะเลเพลิงอย่างแน่นอน’”⁸⁴ ซึ่งเป็นภาพด้านลบของประชาชนที่ชัดเจนมากกว่าภาพความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนที่นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอ

การเน้นย้ำภาพความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่ทหารในสถานการณ์การชุมนุมปี พ.ศ. 2553 อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมมีนัยสอดคล้องเชื่อมโยงกับการนำเสนอภาพและการฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยภายในบริบทนวนิยาย หากพิจารณาผ่านอุดมการณ์ทหารที่เผยแพร่ในสังคมไทยที่ว่า “สละชีพเพื่อชาติ” ความสูญเสียของทหารในช่วงสถานการณ์การชุมนุมปี พ.ศ. 2553 ที่นวนิยายเรื่องนี้กล่าวถึงก็สอดคล้องกับการนำเสนอภาพเสรีไทยในฐานะ “ผู้เสียสละ” และได้รับผลกระทบที่ตามมาภายหลังจากการแก้ปัญหาวิกฤติที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง การเชื่อมโยงที่สำคัญและน่าสนใจ คือ การกำหนดให้พิธีฉาปนกิจเสรีไทยที่ชื่อสมานศรี วีรกูร (ตัวปลอม) ตรงกับวันที่ 19 พฤษภาคม 2553⁸⁵ ซึ่งเป็นวันที่เกิดเหตุการณ์สลายการชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการที่สี่แยกราชประสงค์⁸⁶ และการเผาอาคารรวมถึงห้างสรรพสินค้าในกรุงเทพฯ⁸⁷ นอกจากนี้ เนื้อความบางแห่งในนวนิยายก็แสดงถึงการเชื่อมโยงสถานการณ์การชุมนุมปี พ.ศ. 2553 เข้ากับเหตุการณ์ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองโดยตรง ดังในตอนที่นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ ได้สนทนากับพระโกศล พระโกศลกล่าวว่า “เหตุการณ์นี้ทำให้อาตมานึกถึง

⁷⁹ เรื่องเดียวกัน, 20.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, 81.

⁸¹ Ian MacKinnon and Damien McElroy, “Ten killed in Thailand as police join Red Shirt protest,” *The Telegraph*, May 14, 2010, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/thailand/7725645/Ten-killed-in-Thailand-as-police-join-Red-Shirt-protest.html>.

⁸² MediaCorp, “16 dead, 141 injured in Bangkok violence,” *Channel News Asia*, May 15, 2010, http://www.channelnewsasia.com/stories/afp_asia/pacific/view/1056754/1.html.

⁸³ “กระชับพื้นที่ชุมนุม ปชช.เสียชีวิต 17 ต่างชาติ 3 ราย เจ็บ 157 คนท.ถูกยิงถูกยิงตาย-สอยข้างภาพร่างหลายราย,” *Matichon Online*, 15 พฤษภาคม 2563, http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1273850021&grpid=00&catid=

⁸⁴ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีปลอม*, 162. อนึ่ง ข้อความดังกล่าวอ้างอิงจากคำพูดของอริสมันต์ พงศ์เรืองรอง

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, 157-162.

⁸⁶ thailandemocracy, “ชัต ๗ บุกปราบ 19 พฤษภาคม 2553,” Youtube, 22 พฤษภาคม 2553, <https://www.youtube.com/watch?v=IC-gjPQPk7E&rco=1>.

⁸⁷ ศูนย์ข้อมูลมติชน, *มติชนบันทึกประเทศไทย ปี 2553* (กรุงเทพฯ: มติชน, 2553), 190-197.

สงครามโลกครั้งที่สอง ระเบิดลงจากฟ้า”⁸⁸ หรือตอนที่นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ ครุ่นคิดว่า “ปี 2485 เกิดวิกฤตในไทย เมื่อประเทศถูกทิ้งระเบิด เพราะผู้นำประเทศอยากให้ไทยเป็นประเทศชนะสงครามโลก ปี 2540 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจเพราะความโลภของคน ปี 2553 เกิดวิกฤตในบ้านเมืองเพราะความโลภอำนาจของนักการเมือง คนไทยไม่เคยเรียนรู้จากประวัติศาสตร์ที่เจ็บปวด”⁸⁹ นอกจากนี้ในตอนนี้นักสืบพุ่มรัก พานสิงห์ พบกับเสรีไทยชื่อชม ชัยรัชที่ประเทศสิงคโปร์ เขาเชื่อมโยงเรื่องราวในอดีตที่รับฟังจากเสรีไทยเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ผ่านความคิดคำนึงที่ว่า “เขานึกถึงเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในไทยตอนนี้ มันก็คือสงครามกลางเมืองเช่นกัน คนไทยไม่เคยเรียนรู้บทเรียนในอดีต”⁹⁰ กล่าวได้ว่าการฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยดังกล่าวข้างต้นมีนัยวิพากษ์วิจารณ์ผู้นำประเทศที่เป็นนักการเมืองในช่วงวิกฤตทั้งสามช่วง คือ พ.ศ. 2485 พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2553 โดยผู้ประพันธ์กระทำผ่านความคิดคำนึงและคำพูดของตัวละครในนวนิยาย ขณะเดียวกันก็เลือกที่จะละเว้นการกล่าวถึงหรือวิพากษ์วิจารณ์บทบาทของกลุ่มอำนาจที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกันทั้งในช่วงปี พ.ศ. 2553 ที่เป็นฉากท้องเรื่อง (เช่น ไม้วิพากษ์วิจารณ์ทหารที่สลายการชุมนุม) และในช่วงปี พ.ศ. 2566-2568 ที่ผู้ประพันธ์เขียนนวนิยายเรื่องนี้

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในการตอกย้ำความโหดร้ายของทหารญี่ปุ่นตามความเข้าใจดั้งเดิมที่อธิบายว่าเสรีไทยเป็นขบวนการที่เกิดจากความเกลียดชังหรือความโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่นเช่นเดียวกับประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้ประพันธ์นวนิยายใช้วิธีจำกัดความและเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ให้มีลักษณะชั่วร้ายและเป็นอันตรายราวกับปีศาจ โดยกระทำการผ่านการนำเสนอตัวละครนายพลทสึย มะซะโนะบุ และกลุ่มนักฆ่าแห่งเซนได กรณีนายพลทสึย มะซะโนะบุ ในบันทึกท้ายเล่มของนวนิยาย ผู้ประพันธ์กล่าวถึงนายทหารผู้นี้ว่าเป็นบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ในนวนิยายนำมาดัดแปลงโดยเพิ่มบทบาทและกำหนดให้เดินทางมาประเทศไทยในช่วงสงครามหลายครั้ง⁹¹ ในนวนิยาย นายพลดังกล่าวออกอุบายให้ทหารญี่ปุ่นบอกข้อมูลเรื่องทองญี่ปุ่นแก่สมานศรีเพื่อพิสูจน์ว่าสมานศรีเป็นสายลับ เมื่อถูกจับได้สมานศรีก็ถูกทารุณกรรมในค่ายญี่ปุ่นเป็นเวลาหลายเดือนจนเรอตั้งครรภ์⁹² นอกจากนี้ เรื่องเล่าของเสรีไทยที่ชื่อสมหมาย วรพินิตไพศาล ยังกล่าวถึงนายพลผู้นี้ว่าเป็นผู้ที่กรอกน้ำมันใส่ปากคนไทยที่ขโมยน้ำมันญี่ปุ่น⁹³ ส่วนกรณีนักฆ่าแห่งเซนไดซึ่งเป็นกลุ่มตัวละครสมมติในนวนิยายเรื่องนี้ นวนิยายนำเสนอว่าเป็นกลุ่มคนในตระกูลนักรบกล้าหาญที่ลงมือสังหารเสรีไทยด้วยการรัดคอและทิ้งศพไว้ตรงทางหลวงในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ก่อนจะหายสาบสูญไปพร้อมกับการหายสาบสูญของนายพลทสึย มะซะโนะบุ หลังปี พ.ศ. 2504⁹⁴ อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเสรีไทยหลายคนในช่วงปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นฉากท้องเรื่องของนวนิยายเรื่องนี้ ตำรวจสังเกตลักษณะการลงมือแล้ว

⁸⁸ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีปลอม*, 52.

⁸⁹ เรื่องเดียวกัน, 163.

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน, 191.

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, 248-249.

⁹² เรื่องเดียวกัน, 46-47.

⁹³ เรื่องเดียวกัน, 89.

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, 87-93.

สันนิษฐานว่าเป็นฝีมือของนักฆ่าแห่งเซนต์ไค⁹⁵ การสืบสวนของนักสืบฟุ่มรัก พานสิงห์ทำให้ได้ข้อมูลจากร.ต.ท. อรรถ สันติตานนท์ ว่า นักฆ่าแห่งเซนต์ไคเคยลงมือสังหารเสรีไทยที่ยังมีชีวิตอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2530-2540 ด้วย ทั้งที่สงครามโลกครั้งที่สองยุติไปหลายปีแล้ว⁹⁶ นอกจากนี้ ข้อมูลจากหญิงบริการที่เคยใกล้ชิดกับนักฆ่าแห่งเซนต์ไคทำให้นักสืบสรุปได้ว่า นักฆ่าแห่งเซนต์ไคมีทั้งหมด 3 คน⁹⁷ และในตอนท้ายเมื่อนักสืบฟุ่มรัก พานสิงห์คลี่คลายปริศนาทั้งหมดได้ เขาก็เฉลยว่า นักฆ่าแห่งเซนต์ไคคนที่ 1 ร่วมมือกับนักฆ่าคนที่ 3 เพื่อกำจัดนักฆ่าคนที่ 2 และก่อเหตุฆาตกรรมทั้งหมดภายในเรื่อง⁹⁸ การนำเสนอภาพนักฆ่าแห่งเซนต์ไคในฐานะผู้ลงมือก่อเหตุฆาตกรรมต่อเนื่องหลายครั้งนับตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่สองจนกระทั่ง พ.ศ. 2553 ทั้งยังสังหารพวกเดียวกันดังที่กล่าวมา สร้างภาพชั่วร้ายและเป็นอันตรายราวปีศาจให้กับตัวละครกลุ่มนี้ได้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาความสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 จะเห็นว่า นวนิยายเชื่อมโยงความสูญเสียในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 กับความสูญเสียที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ด้วยการให้ตัวละครสมานศรีกล่าวในเทปบันทึกเสียงว่า “เราเกือบเสียเมืองอีกครั้ง”⁹⁹ ขณะเดียวกันนักสืบฟุ่มรัก พานสิงห์ก็ฟังเทปบันทึกเสียงและข้อความดังกล่าวในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 หลังจากเหตุการณ์สลายการชุมนุม ทั้งยังเชื่อมโยงความรู้สึกหลังการฟังเทปเข้ากับความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์บ้านเมืองในขณะนั้นว่า “มีแต่เพียงใจของเขานั่นป่วน แม้แต่ท้องฟ้าก็แปรปรวน”¹⁰⁰ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า สีแดงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของกองทัพญี่ปุ่น ดังปรากฏในธงอาทิตยอุทัย¹⁰¹ ที่ใช้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองสอดคล้องกับสีแดงอันเป็นสัญลักษณ์การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการอย่างพอดิบพอดี โดยนัยนี้อาจสันนิษฐานได้ว่า *คดีเปลนหม* กำลังจัดวางกลุ่มผู้ชุมนุมดังกล่าวให้มีภาพความโหดร้ายและน่าเกลียดชังแบบเดียวกับกองทัพญี่ปุ่นและนักฆ่าแห่งเซนต์ไค ไม่ว่าจะเป็นโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

ไม่เพียงเท่านั้น การฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยใน *คดีเปลนหม* ยังกล่าวถึงบุคคลสำคัญในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้ตัดสินใจนำพาประเทศไทยเข้าร่วมสงครามกับกองทัพญี่ปุ่น และปรีดี พนมยงค์ แกนนำเสรีไทยในประเทศผู้รัก “รัฐ” สำหรับติดต่อสื่อสาร อย่างไรก็ตามการกล่าวถึงบุคคลทั้งสองมิใช่ในแง่บทบาทความเคลื่อนไหวช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง หากเป็นช่วงที่ทั้งสองลี้ภัยการเมืองในต่างประเทศแล้ว กล่าวคือ ภายหลังการปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในปี พ.ศ. 2500 ทำให้จอมพล ป. พิบูลสงครามต้องลี้ภัยไปต่างประเทศผ่านหลายประเทศจนได้พำนักใน

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, 100.

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน, 169.

⁹⁷ เรื่องเดียวกัน, 173.

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน, 235-242.

⁹⁹ เรื่องเดียวกัน, 162.

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, 163.

¹⁰¹ ธงอาทิตยอุทัย หรือ เคียวคุชิทสึกิ (旭日旗) เป็นธงที่ประกอบด้วยวงกลมสีแดงบนพื้นธงสีขาวและมีแถบสีแดง 16 แถบ แผลออกมาจากวงกลมคล้ายรัศมีของดวงอาทิตย์ ใช้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเป็นสัญลักษณ์หลัก (อ่านรายละเอียดใน Hyung-Jin Kim and Mari Yamaguchi, “Why Japan ‘rising sun’ flag provokes Olympic ire,” *The Associated Press*, July 23, 2021, <https://apnews.com/article/2020-tokyo-olympics-sports-japan-japan-olympic-team-south-korea-olympic-team-5a50f35230a3330226cdc92bf4abc66d>.)

ประเทศญี่ปุ่น ปรีดี พนมยงค์ติดต่อกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม อีกครั้งผ่านบุคคลที่เป็นสื่อกลาง นั่นคือ เจริญ กนกรัตน์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ *เสถียรภาพ* กระทั่งนำไปสู่การกำหนดนัดหมายจะพบกัน ทว่ายังมีวันที่ทั้งสองจะได้พบกัน จอมพล ป. พิบูลสงครามก็เสียชีวิตลงก่อนในปี พ.ศ. 2507¹⁰² *คดีเปลนหม* นำเหตุการณ์ดังกล่าวมาปรับแต่งเป็นเรื่องราวเสียใหม่โดยผนวกตำนานเรื่องทองญี่ปุ่นเข้าไว้ด้วย ในนวนิยายนำเสนอว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้ยื่นข้อเสนอเรื่องการยึดอำนาจจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ให้แก่ปรีดี พนมยงค์ โดยใช้ทุนจากทองยามาซิดา ขณะเดียวกันก็นำเสนอว่า ปรีดี พนมยงค์ ปฏิเสธแนวคิดดังกล่าวพร้อมให้เหตุผลว่า “บ้านเมืองบอบช้ำพอแล้ว”¹⁰³ กล่าวได้ว่า การฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยด้วยการกล่าวถึงบุคคลทั้งสองเป็นการนำเสนอความหมายว่าจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นผู้เห็นแก่อำนาจในทางการเมืองของตน ขณะที่ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์บ้านเมือง ความหมายที่ตรงข้ามกันดังกล่าวนี้เมื่อจัดวางลงในบริบทวิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 แล้ว ผู้เสียชีวิตอย่างทหารก็คือผู้เห็นแก่ประโยชน์บ้านเมือง ส่วนผู้ที่ก่อความวุ่นวายในบ้านเมืองก็คือผู้เห็นแก่อำนาจในทางการเมือง

5. อภิปรายผลและความส่งท้าย

จากการศึกษานวนิยายสืบสวนสอบสวนเรื่อง *คดีเปลนหม* ในฐานะที่เป็นสื่อความทรงจำวัฒนธรรมเรื่องเสรีไทย พบว่า นวนิยายเรื่องนี้นำเสนอภาพเสรีไทย 2 ลักษณะ คือ เสรีไทยเป็นขบวนการแก้ปัญหาวิกฤติชาติ และเสรีไทยเป็นผู้รับผลกระทบจากการแก่วิกฤติชาติ การฟื้นความทรงจำเรื่องเสรีไทยเพื่อนำเสนอในลักษณะดังกล่าวมีทั้งที่สอดคล้องกับประวัติศาสตร์กระแสหลักและแตกต่างไปจากประวัติศาสตร์กระแสหลัก กล่าวคือ จากเดิมที่ขบวนการเสรีไทยมีการแบ่งกลุ่มตามประเทศที่จัดตั้งขบวนการและตามอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน จำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกษัตริย์นิยม ซึ่งคือกลุ่มคนไทยที่เคลื่อนไหวอยู่ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ กับกลุ่มของปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ในประเทศไทย และทั้งสองกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกันคือการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง นวนิยายเรื่องนี้สลายกลุ่มดังกล่าว ทำให้เสรีไทยกลายเป็นกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การแก้ปัญหาวิกฤติชาติ ซึ่งมีได้จำกัดอยู่เพียงแค่ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง หากยังมีบทบาทในช่วงวิกฤติการณ์การเงินในเอเชียด้วย สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ที่ต้องการนำเสนอภาพเสรีไทยภายใต้บริบทวิกฤติการเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 ซึ่งมีความแตกต่างทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างอุดมการณ์กษัตริย์นิยม/อนุรักษนิยม กับอุดมการณ์ประชาธิปไตย/เสรีนิยม ทำให้ภาพของขบวนการเสรีไทยที่นำเสนอในนวนิยายเรื่องนี้เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน และเป็น “คนดี” ที่ทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติบ้านเมือง ขณะเดียวกันก็มีนัยผลทำให้ผู้ที่เห็นแก่อำนาจทางการเมืองกลายเป็น “ผู้ร้าย”

¹⁰² เหตุการณ์การติดต่อกันอีกครั้งระหว่างจอมพล ป. พิบูลสงคราม และปรีดี พนมยงค์ มีบันทึกไว้ 2 แห่ง รุ่งมณี เมฆโสภณ, บันทึกเรื่องดังกล่าวไว้จากการสัมภาษณ์วรรณไว พิศนาคย์ อำนวยการละเอียดยใน รุ่งมณี เมฆโสภณ, *อำนาจ 2 ต่อผู้ชาติ เอกราชภรณ์อธิปไตย* (กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์, 2555), 97-102. ขณะที่สิรินทร์ พิศนาคย์ บันทึกจากประสบการณ์ในครอบครัวซึ่งได้รับรู้เหตุการณ์การติดต่อกันของบุคคลทั้งสอง อำนวยการละเอียดยใน สิรินทร์ พิศนาคย์, *มุกมัจฉา* (กรุงเทพฯ: เดอะเนชั่น, 2538), 247-258.

¹⁰³ วินทร์ เลียววาริณ, *คดีเปลนหม*, 190-191.

เมื่อพิจารณาร่วมกับงานวิจัยที่ศึกษาผลงานเรื่องอื่น ๆ ของผู้ประพันธ์คนเดียวกันแล้วมีข้อสังเกตที่น่าสนใจ กล่าวคือ ประการหนึ่ง ขณะที่วรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวนของวินทร์ เลียววาริณเรื่องอื่น ๆ ที่มีมาก่อนหน้านำเสนอเนื้อหาวิพากษ์สังคมในหลาย ๆ ประเด็น และการวิพากษ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองมักจะวิพากษ์ปัญหาการทุจริตและวิพากษ์นักการเมือง¹⁰⁴ เท่านั้น *คดีเปลนหม* กลับต่างออกไป เพราะมีเนื้อหาบางส่วนวิพากษ์วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่มีที่มาจากความเคลื่อนไหวของประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้บริบทวิกฤตการณ์การเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 ทำให้นวนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นการขยายขอบเขตการวิพากษ์สังคมในนวนิยายสืบสวนสอบสวนของนักประพันธ์คนเดียวกัน แต่ก็เป็นการขยายขอบเขตที่สอดคล้องกับผลงานแนวอื่น ๆ ของผู้ประพันธ์ด้วยอีกประการหนึ่ง *คดีเปลนหม* สามารถพิจารณาว่าเป็นหนึ่งใน “โครงการ” นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ต่อเนื่องจากผลงานเรื่องอื่นที่มีมาก่อนหน้า เช่น *ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน* *ปีกแดง* *น้ำเงินแท้* และ *16 องศาเหนือ* นวนิยายเหล่านี้โดยภาพรวมมิได้กล่าวถึงเสรีไทยเป็นหลัก แต่กล่าวถึง “คณะราษฎร” ในฐานะ “ผู้ร้าย” และแยกปรีดี พนมยงค์ ออก เนื่องจากความคิดที่ไม่ลงรอยกัน มีเพียงเรื่อง *16 องศาเหนือ* ที่กล่าวถึงเสรีไทยขยายชาติซึ่งทำงานให้กับกองทัพญี่ปุ่น¹⁰⁵ ใน *คดีเปลนหม* ผู้ประพันธ์นำประวัติศาสตร์เรื่องเสรีไทยมาปรับใช้เพื่อสื่อนัยวิพากษ์จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะราษฎร และเป็นผู้สร้าง “ความบอบช้ำ” ให้แก่ประเทศชาติด้วยการตัดสินใจเข้าร่วมกับกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อปี พ.ศ. 2485 การวิพากษ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการวิพากษ์บริบทการเมืองไทยร่วมสมัยซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างทางความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองภายใต้บริบทวิกฤตการณ์การเมืองไทยหลังทศวรรษ 2550 อันแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์เองก็มีบทบาทเป็นผู้กระทำการ “ก่อรูป” ประวัติศาสตร์สำนวนหนึ่งผ่านการเลือกเก็บความทรงจำบางอย่างมานำเสนอในนวนิยาย ขณะเดียวกันก็วิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัยผ่านประวัติศาสตร์ที่เลือกมาใช้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นไปโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

การศึกษาวรรณกรรมในฐานะที่เป็น “พื้นที่แห่งความทรงจำ” ดังที่กล่าวมา ฉายภาพให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับประวัติศาสตร์มิได้หยุดนิ่งตายตัว ประวัติศาสตร์มิใช่อดีตอันไกลโพ้นที่ถูกแช่แข็งด้วยกาลเวลา หากแต่เป็นประดิษฐกรรมของมนุษย์ที่สามารถเพิ่มเติมแต่งได้ไม่แตกต่างจากที่กระทำต่อวรรณกรรม ขณะเดียวกัน วรรณกรรมก็มีได้บันทึกประวัติศาสตร์อย่างซื่อตรงเสมอไป หากสามารถติดตั้ง เลือกรับ ปรับใช้ประวัติศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการนำเสนอสารบางประการตามความมุ่งหมายและอุดมการณ์ของผู้ประพันธ์ “ความเป็นกลาง” ของทั้งวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม โดยนัยนี้ ความทรงจำศึกษาทำให้ตระหนักว่า การศึกษาวรรณกรรมในแง่ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์จำเป็นต้องคำนึงถึงความซับซ้อนยอกย้อนระหว่างวรรณกรรมกับประวัติศาสตร์ที่ซ้อนแผ่อยู่ในตัวบทเสมอ

¹⁰⁴ อ่านรายละเอียดใน สุพิชญา ชัดติยะมาน, “อาชญากรรมในฐานะวรรณกรรมวิพากษ์สังคม: กรณีศึกษาเรื่องชุด พุ่มรัก พานสิงห์ ของวินทร์ เลียววาริณ,” 135-213.

¹⁰⁵ อ่านรายละเอียดใน ธฤฎ์ นุเสน, *การลี้ภัยรวมหมู่เกี่ยวกับคุณูปการของคณะราษฎรในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลัง พ.ศ. 2489*.

รายการอ้างอิง

- “กระชับพื้นที่ชุ่มน้ำ ปชช.เสียชีวิต 17 ต่างชาติ 3 ราย เจ็บ 157 จนท.กู้ภัยถูกยิงตาย-สอยข้างภาพร่วงหลายราย.” *Matichon Online*. 15 พฤษภาคม 2563. http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1273850021&grpid=00&catid=.
- ชาติรี ประกิตนทการ. *สถาปัตยกรรมไทยหลังรัฐประหาร 19 กันยา 49*. กรุงเทพฯ: อ่าน, 2558.
- แถมสุข นุ่มนนท์. *เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2521.
- ทนพร ตริรัตน์สกุลชัย, และ Yusuke Tominaga. “ความทรงจำสงครามโลกครั้งที่ 2 ในนวนิยาย *กระทิงป่าขุนยวม*.” *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* 22, ฉ. 3 (กันยายน-ธันวาคม 2565): 182-201.
- ทวี บุญยเกตุ. “ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประเทศไทยในระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ 2.” ใน *ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2*. พิมพ์ครั้งที่ 4, บรรณาธิการโดย ดิเรก ชัยนาม, 269-297. นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2549.
- นพพร ประชากุล. “วรรณกรรมศึกษาในแนวนวนประวัติศาสตร์.” ใน *ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 425-442. กรุงเทพฯ: อ่าน, 2552.
- นัทธนี ประสานนาม. *ประพันธ์ศาสตร์ของความหลัง: ความทรงจำวัฒนธรรมกับวรรณกรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชุดโครงการเวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2562.
- นัทธนี ประสานนาม. *เขียนด้วยเงา เล่าด้วยแสง: วรรณกรรมกับการดัดแปลงศึกษา*. กรุงเทพฯ: แสงดาว, 2564.
- บัณฑิต จันทรโรจนกิจ. *การเมืองไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2560.
- “ประกาศสำนักพระราชวัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชสวรรคต.” *Thai PBS*. 13 ตุลาคม 2559. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/256630?>.
- ประคอง เจริญจิตรกรรม. “วรรณกรรมไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2.” *วารสารธรรมศาสตร์* 17, ฉ. 2 (มกราคม 2534): 6-13.
- ปรีดี พนมยงค์. “การก่อตั้งขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นและเสรีไทย.” ใน *อนุสรณ์นายปრაโมทย์ พึ่งสุนทร นักอภีวัฒน์, เสรีไทย, นายสนามมวยเวทีราชดำเนินคนแรก*, 46-77. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2525. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:311995.
- ปรีดี พนมยงค์. *ชีวประวัติย่อของนายปรีดี พนมยงค์*. กรุงเทพฯ: โครงการ “ปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย”, 2526.
- ป้วย อึ้งภากรณ์. “ทหารชั่วคราว.” ใน *เบื้องแรกประชาธิปไตย*, 340-381. พระนคร: มิตรนราการพิมพ์, 2516.
- ป้วย อึ้งภากรณ์. “ทหารชั่วคราว.” ใน *ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2*. พิมพ์ครั้งที่ 4, บรรณาธิการโดย ดิเรก ชัยนาม, 298-337. นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2549.

ปาจารย์ สุทัศน์ ณ อยุธยา. *หลักการวิเคราะห์นวนิยายฝรั่งเศส*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร, และ คริส เบเกอร์. *เศรษฐกิจการเมืองไทยสมัยกรุงเทพฯ*. พิมพ์ครั้งที่ 5, ปรับปรุงเพิ่มเติม. เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม, 2546.

“ผลการเลือกตั้ง ส.ส. 500 ที่นั่งและคะแนน ส.ส. บัญชีรายชื่อ.” *The Standard*. 25 พฤษภาคม 2566. <https://election2566.thestandard.co/>.

พระพิศาลสุขุมวิท. “การปฏิบัติงานในระหว่างและหลังสงครามในแคนดี ในนิวเดลี และในสหรัฐอเมริกา.” ใน *ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2*. พิมพ์ครั้งที่ 4, บรรณาธิการโดย ดิเรก ชัยนาม, 338-365. นนทบุรี: ศรีปัญญา, 2549.

“มติรัฐสภา 482:165 โหวต เศรษฐา ทวีสิน นั่งนายกฯ 100 วันหลังเลือกตั้ง.” *BBC News* ไทย. 22 สิงหาคม 2566. <https://www.bbc.com/thai/articles/cjjzl7119zqo>.

รชฏ นุเสน. *การลี้ภัยรวมหมู่เกี่ยวกับคุณูปการของคณะราษฎรในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลัง พ.ศ. 2489*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2566.

รุ่งมณี เมฆโสภณ. *อำนาจ 2 ต่อสู้กับชาติ เอกราษฎร อธิปไตย*. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์, 2555.

วรุณี อุดมศิลป์. “จาก ‘บริบท’ สู่ ‘บริวารบท’: กรณีศึกษาบทกวี ‘พรั่งนี้’ ของโรแบร์ต เดสโนส.” *วารสารอักษรศาสตร์* 52, ฉ. 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566): 31-44.

วินทร์ เลียววาริณ. “ผู้อ่านหลายคนถามว่า จริงไหมที่ผมเป็นพวกอนุรักษนิยมสุดขั้ว.” เฟซบุ๊ก, 20 มีนาคม 2562. https://www.facebook.com/winlyovarin/posts/2288730201402933?ref=embed_post.

วินทร์ เลียววาริณ. *คดีเปลนม*. กรุงเทพฯ: 113, 2568.

ศูนย์ข้อมูลมติชน. *มติชนบันทึกประเทศไทย ปี 2553*. กรุงเทพฯ: มติชน, 2553.

สมภพ มานะรังสรรค์. “พลวัตเศรษฐกิจและการเงินหลังปี 1997: จากโรคต้มยำกุ้งสู่โรคแอนแทรกซ์.” ใน *2540 จุดเปลี่ยนประเทศไทย*, บรรณาธิการโดย กนกศักดิ์ แก้วเทพ และ นवलน้อย ตรีรัตน์, 47-120. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. “ขบวนการเสรีไทยกับการเมืองภายในของไทยระหว่าง พ.ศ. 2481-2492.” *วารสารไทย-ญี่ปุ่นศึกษา* 5, ฉ. 1 (2531): 40-64.

สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. “ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2481-2492.” *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท* มหาวิทยาลัยศิลปากร, ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สินรินทร์ พิศนัย. *มุกมั่งกร*. กรุงเทพฯ: เดอะเนชั่น, 2538.

สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ. *สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ: พีเพรส, 2551.

- สุพิชญา ขัตติยะมาน. “อาชญากรรมในฐานวรรณกรรมวิพากษ์สังคม: กรณีศึกษาเรื่องชุด พุ่มรัก พานสิงห์ของวินทร์ เลียววาริณ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. *ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. *ประชุมปาฐกถาและคำอธิบายของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช*. พระนคร: โรงพิมพ์เพ็ญอักษร, 2509.
- ไสว สุทธิพิทักษ์. *ดรีมพีค พนมยงค์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2526.
- อัญชลี สุขดี. “ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นของไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484-2488).” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. “สังคมไทยสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวรรณกรรมประวัติศาสตร์.” ใน *ร.ศ.160 ไชยรัศมีเสรีไทยที่สาละยา*, บรรณาธิการโดย จิราธร ชาติศิริ, 47-63. นครปฐม: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559.
- thailandemocracy. “ชัด ๆ บุกราบ 19 พฤษภาคม 2553.” Youtube. 22 พฤษภาคม 2553.
<https://www.youtube.com/watch?v=IC-gjPQPk7E&rco=1>.
- Areesilp, Hattakarn. “Life during wartime and memories of World War II in the Thai novel, *Chungking Sexpress*,” *Asian Review* 29, no. 1 (2016): 29-54.
- Erll, Astrid. *Memory in Culture*. Translated by Sara B. Young. London and New York: Palgrave Macmillan, 2011.
- Genette, Gérard. *Palimpsests: Literature in the Second Degree*. Translated by Channa Newman and Claude Doubinsky. Lincoln: University of Nebraska Press, 1997.
- Gorrara, Claire. “Reflections on Crime and Punishment: Memories of the Holocaust in Recent French Crime Fiction.” *Yale French Studies* 108 (2005): 131-145.
- Haseman, John B. *The Thai Resistance Movement During the Second World War*. Illinois: Center for Southeast Asian Studies, 1978.
- Kim, Hyung-Jin, and Mari Yamaguchi. “Why Japan ‘rising sun’ flag provokes Olympic ire.” *The Associated Press*, July 23, 2021. <https://apnews.com/article/2020-tokyo-olympics-sports-japan-japan-olympic-team-south-korea-olympic-team-5a50f35230a3330226cdc92bf4abc66d>.

- MacKinnon, Ian, and Damien McElroy. "Ten killed in Thailand as police join Red Shirt protest." *The Telegraph*. May 14, 2010. <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/thailand/7725645/Ten-killed-in-Thailand-as-police-join-Red-Shirt-protest.html/>.
- Martin, James V. Jr. "Thai-American Relations in World War II." *The Journal of Asian Studies* 22, no. 4 (August 1963): 451-467.
- MediaCorp. "16 dead, "141 injured in Bangkok violence." *Channel News Asia*. May 15, 2010. http://www.channelnewsasia.com/stories/afp_asiapacific/view/1056754/1/.html.
- Nora, Pierre. "Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire." *Representations* 26 (1989): 7-24.
- Prasannam, Natthanai. "Mnemonic Communities: Politics of World War II Memory in Thai Screen Culture." PhD diss., University of St Andrews, 2017.
- Quinn, Kate M. "Crime Fiction and Memory." In *The Routledge Companion to Crime Fiction*, edited by Janice Allan, Jesper Gulddal, Stewart King, and Andrew Pepper, 310-317. London and New York: Routledge, 2020.
- Rigney, Ann. "Cultural Memory Studies: Mediation, narrative, and the aesthetic." In *Routledge International Handbook of Memory Studies*, edited by Anna Lisa Tota and Trever Hagen, 65-76. London and New York: Routledge, 2016.
- Rigney, Ann. "The Dynamics of Remembrance: Texts between Monumentality and Morphing." In *Cultural Memory Studies: An International and Interdisciplinary Handbook*, edited by Astrid Erll and Ansgar Nünning, 345-353. Berlin: Walter de Gruyter, 2008.
- Santaputra, Charivat. *Thai Foreign Policy 1932-1946*. Bangkok: Charoen Wit Press, 1985.
- Todorov, Tzvetan. "The Typology of Detective Fiction." In *Modern Criticism and Theory: A Reader*, edited by David Lodge, 137-144. London and New York: Longman, 1988.